

Nas tednik Korošci

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Ob vsaki priliki

najlepše
darilo

„Dobra
knjiga“

5. leto / številka 20

V Celovcu, dne 14. maja 1953

Cena 1 šilling

Ponavljamo

V volilnem boju začetkom leta je stalo vprašanje dvojezične šole v ospredju. Vse stranke so napovedovale rešitev tega vprašanja. Revolucija v Velikovu je izzvala krajevno, prehodno ureditev tega vprašanja in sicer na tak način, da bi se vsem novodobnim učnim metodam v obraz.

Samo na sebi je že nesmiselno, da se jezik poučuje eno uro na teden. To je seve koroška posebnost, katere bi si nikjer drugod ne upali objaviti. Za ostali del mladine, ki je zahtevala po tri tedenske ure slovenščine, pa so zadevo uredili tako, da ima del otrok, ki ne obiskuje slovenskega pouka, medtem pouk veronauka, domoznastva ali petja. S tem se pa seve umevno vrši posredni pritisk tudi na one otroke in starše, ki zahtevajo slovenski pouk, da bi se temu odpovedali.

Sedaj pripravljajo pri deželni vladi nov osnutek zakona za dvojezične šole z ozirom na obljube, ki so jih dale nemške stranke pred volitvami. S tem osnutkom se bo verjetno pečal deželni zbor še v svojem pomladanskem zasedanju, na kar bi zadevo odstopil zvezni vladi na Dunaju, da bi potem še parlament obravnaval to vprašanje in premoč, kaj bi se dalo pri današnjem notranje in zunanje političnem položaju ukreniti. Koroške stranke bi tako zadostile dani obljubi, odgovornost bi padla na Dunaj in po vsej verjetnosti bo ostalo pri starem.

Pričakovati je, da bodo pri razpravi v deželnem zboru močno bili na boben „Elternrecht“. Pravica staršev, to bo parola za vse govornike. Tudi mi smo pristaši pravice staršev, v kolikor je ta odločitev svobodna, v kolikor odločitev ni ne pod političnim in ne pod gospodarskim pritiskom, v kolikor se ta pravica nanaša na vzgojo mladine. V tem pogledu je gotovo volja staršev, domača hiša, činitelj, ki zasluži upoštevanje. Na nobeni šoli in nikjer v Avstriji pa niso poklicali staršev in jih vprašali, česa se bodo otroci učili. Učni načrt, predmete in tudi jezike pa so dobile šole po danih razmerah predpisane. V tem pogledu volja staršev nikjer ni bila upoštevana. Volje staršev niso upoštevali niti leta 1869, ko so v bivši monarhiji vpeljali šolsko obveznost. Gotovo je bilo tudi v tem pogledu tedaj mnenje staršev zelo različno in so se starši upirali osemletni šolski obveznosti. Tudi nemških staršev nikjer ne sprašujejo za njihovo voljo in željo, marveč je učni načrt določen in po tem načrtu se poučuje.

Na slovenski strani nikdar ne bomo pristali na to, da bi se sedaj uvedlo ravno tu na Koroškem vpraševanje staršev, ker je ravno v tem pogledu na Koroškem silen politični in gospodarski pritisk in bi nastala na šolskem področju nova zmeda, ki bi bila samo v kvar delu šole in vzgoje mladine. Demokracija, pojmovana v zapadnem smislu, zahteva tudi pravice za manjšino. Če torej živita v deželi dva naroda, ki naj bi bila po vseh pravih demokracije enakopravna, potem morata tudi jezika biti enakopravna in tam, kjer živita oba naroda na istem ozemlju, se morata v šoli poučevati oba deželna jezika. Da je to mogoče, so potrdili šolski strokovnjaki na konferenci dne 8. septembra 1950.

Deželni glavar g. Wedenig je v svojem govoru 1. maja v Celovcu sam zopet poudaril, da nosi socialistična stranka vso odgovornost za dogajanje v deželi. Posebno pa se nje ga zadene odgovornost za šolske razmere, ker vodi on osebno šolski referat pri deželni vladi. Nismo slepi, da ne bi videli cele vrste dvojezičnih šol, kjer se predpisi glede jezika sploh ne izvajajo. Nismo slepi, da ne bi videli, da šolska

Državniki govorijo

Splošno se zdi, kakor da bi po Stalinovi smrti začelo dobivati zunanje politično življenje nove oblike. Vendar še ni mogoče trditi, da je to dokazano s kakimi dejstvi, zaenkrat je to še vse zavito v besede.

Začel je novi sovjetski ministrski predsednik Malenkov, ki je že takoj ob Stalinovem pogrebu izjavil, da bi bilo mogoče mirno sožitje med „komunističnimi“ in „kapitalističnimi“ državami. Malo pozneje je Malenkov to trditev ponovil. — Na ta govor je odgovoril ameriški predsednik Dwight Eisenhower, ki je povedal, pod kakšnimi pogoji bi bilo mogoče urediti na miren način svet in kako bi bilo mogoče odstraniti nesporazum med Vzhodom in Zapadom.

Na ta govor ameriškega predsednika še ni bilo jasnega odgovora iz Moskve.

Winston Churchill

V ponedeljek, dne 11. maja, je govoril v britanski poslanski zbornici britanski ministrski predsednik Winston Churchill. Znana je njegova izjava pred zadnjimi britanskimi volitvami, da bo poizkušal s osebnim obiskom pri Stalinu doseči pomirjenje med Vzhodom in Zapadom. Tudi v svojem najnovejšem govoru je zagovarjal Churchill sestanek med vrhovnimi predstavniki

Vzhoda in Zapada. Četudi na tem sestanku ne bi bila rešena vsa sporna vprašanja med Vzhodom in Zapadom, vendar bi že rešitev dveh ali treh vprašanj dosti vplivala na boljše razmerje v svetu.

Nadalje je Churchill v svojem govoru poudaril, da zaradi razgovorov s Sovjetsko zvezo ne smemo pozabiti, da je v Evropi najvažnejše vprašanje ohranitev in jačanje evropske obrambne skupnosti, ki mora vključiti tudi Nemčijo. Le na tak način bo mogoče odstraniti staro nasprotje med Nemci in Francozi. — Tudi komunistični predlog za premirje na Koreji je treba sprejeti kot možni temelj za nadaljne razgovore.

Nato je Churchill v svojem govoru očitel Francijo, da so njeni vojaški ukrepi pri bojih v Indokini premalo energični. — Nadalje je Churchill ostro zavrnil egiptovskega ministrskega predsednika Naguiba, ki zahteva, da Velika Britanija umakne svoje čete iz območja Sueskega prekopa. Pripravljena pa bi bila Velika Britanija sprejeti posredovanje ameriškega zunanjega ministra.

Ta govor britanskega ministrskega predsednika so z odobravanjem sprejeli v Veliki Britaniji in v Zapadni Nemčiji, z manjšim odobravanjem pa v Franciji in precej hladno tudi v Ameriki.

Poskus z avstrijsko pogodbo

Britanski državni tajnik Lloyd je sporočil v ponedeljek v britanski zbornici, da je sklicana prihodnja seja namestnikov zunanjih ministrov Velike Britanije, Francije, Združenih držav in Sovjetske zveze za dan 27. maja v London, kjer naj bi se posvetovali o avstrijski državni pogodbi. — Zastopnik ameriškega zunanjega ministrstva je ta sklep britanske vlade pozdravil, vendar pa je pripomnil, da Združene države ne bi bile pripravljene razgovarjati se o avstrijski državni pogodbi, ako bi zastopnik sovjetske vlade poizkušal spraviti ta pogajanja v zvezo z drugimi vprašanji. Znano je namreč, da je preje zastopnik sovjetske vlade zahte-

val, da je treba avstrijsko vprašanje reševati istočasno s tržaškim vprašanjem.

Medtem je prispel v London novi sovjetski poslanik v Angliji, Jakob Malik, ki bo verjetno zastopnik sovjetske vlade pri sejah namestnikov zunanjih ministrov za sestavo avstrijske državne pogodbe. Verjetno bi se posvetovali na temelju prvotnega osnutka avstrijske državne pogodbe.

Ta posvetovanja o avstrijski državni pogodbi naj bi bila preskušnja zatiranje novih predstavnikov Sovjetske zveze, da želijo mirno ureditev vseh nerešenih vprašanj med Vzhodom in Zapadom.

Zima v spomladi

Ledeni možje, ki se navadno ne ravna po koledarju, so letos prišli prezgodaj. Po razmeroma lepih in toplih dneh v prvem tednu meseca maja, je privihral od severa skozi Srednjo Evropo mrzel val, ki je prinesel s seboj sneg, temperature pa so padle po ničlo. Proti koncu tedna je snežilo po Zapadni Nemčiji, na Bavarskem je padlo do 60 cm snega.

V nedeljo je dosegel mrzli val Tirolsko in Salzburško, pozneje pa tudi Koroško. Po nevihtah je začelo v višjih legah snežiti, deloma je snežilo celo v Celovcu. Proti večeru v nedeljo se je nato zjasnilo. S strahom so pričakovali zlasti sadjarji hladne noči. Sadno drevje je letos kazalo dobro, deloma so bila jabolka ravno v najlepšem cvetju. Ponoči od nedelje na ponedeljek

mladina nimá potrebnih šolskih knjig. Tudi odgovornost za to zadene šolskega referenta.

Če demokracija na Koroškem nima toliko notranje, moralne sile, da bi to vprašanje rešila stvarno in po potrebah obeh narodov in to ne oziraje se na politični in gospodarski pritisk, katerega večinski narod vedno lahko izvaja, potem bo ostalo koroško vprašanje podvrženo vsem morebitnim političnim pretresljam, katerim bo Evropa v doglednem času še podvržena.

Vprašanja sožitja narodov so rešljiva v pogledu na velik razvoj, nikdar v pogledu na začasno politično moč enega ali drugega naroda, ker je ravno ta slika v Evropi

je padlo živo srebro v termometru tako nizko, kakor redko ob tem času. Po gorah je bilo do štirinajst stopinj mraza in še v Celovcu je bilo štiri stopinje mraza. Noč je bila jasna in skoraj brez megle. Zato je jutranje sonce takoj posvetilo na s slano pokrito cvetje. Škoda je zaradi tega velika. Ni še škoda popolnoma ugotovljena, vendar se je bati, da bo letošnji sadni pridelek, zlasti pa pridelek jabolk, zaradi nedeljskega mraza zelo zmanjšan.

Pa ne samo na sadju je škoda velika, precej škode je tudi po vrtovih in deloma po njivah, kjer je slana poškodovana zlasti deteljo.

Medtem ko je v Srednji Evropi zima sredi spomladi, pa je v Združenih državah vročina do 31 stopinj v senci.

zelo spremenljiva.

Kakor se dobro zavedamo, da v veliki politiki v svetu v bistvu odločujeta le dva faktorja, to je Amerika in Rusija, tako smo uverjeni, da bi krajevna vprašanja lahko reševali prizadeti narodi sami in to v korist vseh prizadetih in tudi v korist evropske skupnosti.

Poudariti pa hočemo, da za nas ni važno samo dvojezično vprašanje osnovne šole. Odprto je še vedno vprašanje srednjih šol, odprto je vprašanje strokovnih šol. Ni še rešeno vprašanje gimnazije, ne vprašanje učiteljskega, ne vprašanje kmetijskega šolstva. Vsa ta vprašanja omenja izrecno tudi člen 7a državne pogodbe za Avstrijo.

Admiral John C. Daniels
vodja delegacije za izmenjavo ranjencev na Koreji.

KRATKE VESTI

Od polnoči od 16. na 17. maj velja na železnih in avtobusih poletni vozni red, ki velja nato do vključno 3. oktobra. Izvleček novega voznega reda priobčimo v prihodnji številki „Našega tednika“.

Po podatkih zadnjega ljudskega štetja je v Avstriji po veroizpovedi 89 odst. katoličanov, ki imajo 2884 župnij in 120 večjih ekspozitur, katere upravlja 4382 duhovnikov. Povprečno pride na 1390 katoličanov en duhovnik.

Prejšnji teden se je mudil na Koroškem notranji minister Oskar Helmer, ki je nadzoroval poslovanje koroške žandarmerije in policije.

Ob zaključku graškega velesejma je na graškem letališču Thalerhof kmalu po vzletu treščilo na tla jugoslovansko športno letalo in se popolnoma razbilo. Pilot — Ludv. Kladivar iz Ljubljane — in njegov gost, Gottfried Messner, tajnik graškega velesejma, sta bila ubita.

Ob 162. obletnici poljske ustave (leta 1791) je poslal pozdrave ameriškim Poljakom tudi predsednik Eisenhower. V pozdravu pravi predsednik, da nobeno nasilje ni moglo ubiti volje poljskega naroda po svobodi.

Ameriška akademija za znanost in umetnost je priznala letošnjo nagrado za umetnost 70 letnemu hrvatskemu umetniku-kiparju Ivanu Meštroviču, ki živi v Ameriki. Meštrovičeva dela so v glavnem verskega značaja.

Starši, pozor!

Sprejemni izpiti v prvi razred na državni gimnaziji in na realni gimnaziji v Celovcu bodo v torek, dne 16. junija 1953, ob 8. uri zjutraj v Celovcu, Völkermarkter Ring 27. Na gimnaziji na Plešivcu (Tanzenberg) pa v sredo, dne 1. julija 1953, ob 8.30 v Marijanišču na Plešivcu.

Prošnje (kolek za 6. šil.) je poslati najkasneje en teden pred izpitom na ravnateljstvo državne in realne gimnazije v Celovcu. Priložiti je prošnji krstno spričevalo in domovinski izkaz, nadučitelja ljudske šole pa je naprositi, naj pošlje na ravnateljstvo gimnazije šolsko poročilo. Ako na prošnjo ni odgovora, se smatra, da je ta ugodno rešena in naj prosilec pride zgoraj omenjenega dne k izpitu ter prinese s seboj nalivno pero ali svinčnik.

Politični teden

Po svetu . . .

Ko moramo ugotoviti, da toliko obetajoča pogajanja o premirju na Koreji še niso prinesla zaželenega uspeha — da se je razpoloženje prej poslabšalo kot poboljšalo — bi poslabšanje političnega vremena skoraj pripisali našim „ledenim možem“, ki so letos privihrali celo nekaj dni preje kot predpisuje koledar in so marsikateri prenežni sadiki prestregli rast.

Na Koreji se ne morejo niti zediniti, niti se ne skregajo. Obe strani se trudita, da vsaj „ena“ vrata ostanejo odprta. Ko je severnokorejsko-kitajska delegacija pristala načelno, da ujetnikov, ki se ne žele vrniti v domovino, ne bodo k temu prisilili in da bi ti ujetniki prišli pod nadzorstvo kake nevtralne države, se je šlo potem za to, katera ali katere naj bi bile te nevtralne države. Tudi ni sporazuma v tem, ali naj ujetnike prepeljejo v take države ali pa naj ostanejo v ujetniških taboriščih v Južni Koreji — pod nadzorstvom dotične države.

Komunistično zastopstvo je prvotno vztrajalo na tem, da ujetnike prepeljejo s Koreje, čemur se je delegacija UNO uprta, ker bi bilo to zvezano z neštetimi problemi in tehničnimi težavami. Potem ko so komunisti popustili in pristali na UNO predlog, toda z raznimi pridržki, na katere spet Amerikanci niso pristali. Komunistična delegacija v Panmundžonu je zahtevala, naj bi nevtralno komisijo sestavljale države: Indija, Švedska, Švica, Češkoslovaška in Poljska. Ta komisija naj bi imela dolžnost prereševati posamezne slučaje, vplivati na ujetnike, da bi se vrnili domov, oziroma odločili o tem, kdo je upravičen odkloniti repatriacijo. V ameriških krogih UNO menijo, da bi pritegnitev dveh komunističnih držav — Češke in Poljske — utegnilo še bolj zamotati vso zadevo. Tukaj so pogajanja spet ostala na mrtvi točki. Vsem tem orkestru igra posebno melodijo še južnokorejska vlada, ki poziva na generalno ofenzivo s ciljem združitve obeh Korej in načelno odklanja vsako premirje, ki ne bi vodilo do tega cilja. Vmes se oglasi še kak ameriški general in pove, da bi bil mogel že zdavnaj zasesti severno Korejo, da pa so bila navodila washingtonske vlade drugačna.

Nejasen vojaški in politični razvoj v Indokini

je primer, ko se nasprotnika otipavata, ne da bi tvegala odločitve. Ena izmed francoskih kolonij v Indokini je tudi malo kraljestvo Laos, ki meji na predele, katere imajo v oblasti Ho-či-minhovi partizani. V državo Laos so nedavno vkorakale močne komunistične čete, sestavljene iz domačih ljudi, pa okrepljene s Kitajci in z orožjem sovjetskega izvora (celo češkega). Te čete so obkolile prestolico in izgledalo je, da bo prišlo do nove fronte v Aziji. Francozi so poslali vojaška ojačenja, Amerikanci vojni material — medtem pa, ko so se zapadne sile posvetovali, ali ne bi slučaj Laos poverile UNO kot je bilo to s Korejo — so pa komunistične čete čez noč spet začele zapuščati ozemlje kraljestva Laos-a. Obenem so Sovjeti uradno izjavili, da nimajo nobenih zvez s tem odporniškim gibanjem. Svetovna javnost stoji pred majhno uganko. Sicer se pa moremo spomniti na slični primer pred dvema letoma na Koreji, ko so Kitajci kar tako čez noč pobrali šila in kopita. Seveda samo začasno, kot se je pozneje pokazalo.

Na Koreji in s podpisom avstrijske državne pogodbe je treba pokazati resnično voljo po miru

Taki so glasovi tako iz Washingtona kot iz Londona. To mnenje je poudarila ameriški zunanji minister Dulles in iz Londona je slišati, da bo v teh dneh tudi ministrski predsednik Churchill postavil te pogoje za začetek pogajanj med „petimi“. Predlog za te razgovore je postavil sovjetski zunanji minister Molotov. O sprejemu tega predloga se zapadne sile še niso odločile, ker je del ameriških politikov proti temu, da bi (kot petega) na ta pogajanja vabili tudi komunistično Kitajsko, ki ni član UNO, oziroma jo je UNO v korejskem primeru označila kot napadalko. Angleži bodo pri tem skušali prilivati vode v vino, saj se Angleži tudi z rdečo Kitajsko kot trgovci kar prilično razumejo.

V zapadni Evropi politično ozračje jasnejše

Pisali smo že o težavah v Bonnu in v Parizu glede odločitve evropskih pogodb o

skupni obrambni zvezi z vključitvijo Zapadne Nemčije v to zvezo. Zastoj v Bonnu, katerega je povzročil odklonilen sklep Zveznega sveta, so odpravili s kompromisom. Zvezni svet bo svoje pridržke javil direktno prizadetim vladam, sprejel pa bo pogodbe v načelu.

Gen. De Gaulle je po hudem porazu na francoskih volitvah razpustil svojo stranko, ker je obupal, da bi z njo mogel doseči večino v parlamentu in prevzem oblasti, zato bo del njegovih poslancev v naprej podpiralo vlado. Predsednik francoske vlade Mayer pa je napovedal spremembo ustave in sicer v sledečem: predsednik vlade naj dobi pooblastilo, da sme po potrebi parlament razpustiti. Obenem naj sedanji senat dobi večje zakonodajne pravice (zdaj je več ali manj zgolj posvetovalni organ). Odvzem absolutne suverenitete parlamentu bi prinesel večjo trdnost in trajnost francoskim vladam in omogočil hitrejšo poslovanje. Ker je tudi De Gaulle v svojem zadnjem govoru poudaril potrebo po ustavnih

spremembah, je zelo verjetno, da bi njegovi pristaši v parlamentu podprli Mayerjevo vlado pri teh prizadevanjih. Tudi odobravitve evropskih obrambnih protokolov bo našla v francoskem parlamentu manj opozicije.

V Strassbourgu zaseda Evropski svet in se bavi z osnutki bodoče Panevrope. Glede Nemčije je prišlo sicer do nesoglasij — ali naj bonnska vlada zastopa obe Nemčiji ali samo Zapadno, kjer vlada — toda tudi to mednarodno-pravno vprašanje bo našlo svojo rešitev.

. . . in pri nas v Avstriji

Pretekli teden je tudi v notranjepolitičnem življenju prevladovalo predvsem zunanjepolitično vprašanje, ki je za nas važno v dveh točkah: Koliko bo še v naprej dobivala Avstrija ameriške pomoči in pa kdaj bo prišlo morebiti do novih razgovorov o avstrijski državni pogodbi.

Pred ameriškim parlamentom je osnutek državnega proračuna, ki se začne v Ameriki 1. julija in traja do 30. junija naslednjega leta. V tem proračunu mora biti tudi predvidena vsota, ki je potrebna za ino-

Kdo prodaja Trst?

V zadnji številki „Našega tednika“ smo pisali na kratko o kongresu Osvobodilne fronte v Ljubljani in o njenem preimenovanju v Socialistično zvezo delovnega ljudstva Slovenije (SZDL). Omenili smo tudi, da so na tem kongresu v zvezi z zamejskimi Slovenci potrdili drugače že znano dejstvo, da naj matična država podpira materialno in moralno samo one skupine koroških in primorskih Slovencev in one skupine slovenskih izseljencev, ki se zapišejo socialistom, torej Nemcem ali Italijanom. Ostale Slovence in skupine Slovencev v zamejstvu pa je treba kot „reakcionarje, vatikanske hlapce, belogardiste itd.“ napadati in pobijati.

Na omenjenem kongresu je bivši predsednik OF na Tržaškem, Branko Babič, nastopil proti ustvaritvi določila mirovne pogodbe o Svobodnem tržaškem ozemlju in se je izrekel za delitev tega ozemlja med Jugoslavijo in Italijo. Skoraj naravnost je povedal, da je za tako rešitev samo zato, ker so v Trstu precej številne skupine Slovencev, ki ne odobravajo sedanjega režima v Jugoslaviji. Da bi torej delovanje teh skupin prenehalo, naj bi Italija dobila sedanjo cono A Svobodnega tržaškega ozemlja. Dobesedno pravi Branko Babič: „Osnovni politični okvir slovenskih reakcionarnih krogov v Trstu je brezpogojna ustanovitev STO, kot ga predvideva mirovna pogodba z Italijo. Nobena skrivnost ni, da se za tem stališčem skrivajo težnje teh krogov, da se ohrani to ozemlje kot njihovo in sploh reakcionarno oporišče v borbi proti socialistični Jugoslaviji in proti naprednim silam. — STO je izgubilo svoj pomen, ko so se odnosi med velesilami bistveno menjali. — STO je danes parola kominformovske in tržaške emigrantske reakcije. — Zato je jasno in pravilno stališče Jugoslavije glede tega vprašanja v tem, da se to vprašanje reši čimbolj demokratično v okviru sporazuma med Jugoslavijo in Italijo.“

Na vse to odgovarja „Demokracija“, glasilo Slovenske demokratske zveze v Trstu in pravi med drugim: „Ako bi se uresničil predlog Br. Babiča, bi bil to edinstveni primer v zgodovini vseh narodov, da matična država svojo narodno manjšino prostovolj-

no in celo z dopadenjem pošilja v narodno smrt. Saj prav isto zahteva ves fašistični in iredentistični tisk, kateremu je Br. Babič postal zaveznik, ko prodaja narodno manjšino. Toda če že prodaja, naj prodaja sebe. Celotno lažljivo prodajajo zgolj sebe, ne pa tudi svojih sester in bratov. — Tržaški Slovenci zahtevamo zato v zvezi s temi izjavami od merodajnih jasn in končno veljaven odgovor, kajti molk bi pomenil, da jim je partija več kot lastna zemlja, osebne koristi več kot človeško dostojanstvo!“

Svoj odgovor zaključuje „Demokracija“ z ugotovitvijo: „Tržaški Slovenci pa bomo živeli tudi takrat, ko bo od raznih poturic ostal samo še žalostni spomin.“

Beseda tržaških Slovencev

Dne 3. maja je bil v Trstu občni zbor Slovenske demokratske zveze za Svobodno tržaško ozemlje. Na tem občnem zboru je bilo podano poročilo o delu za uveljavljanje vseh narodnostnih in političnih pravic tržaških Slovencev ter za izvedbo vseh določb mirovne pogodbe, ki zadevajo Svobodno tržaško ozemlje.

Na tem občnem zboru je bila sprejeta resolucija, ki ugotavlja, da je Branko Babič, referent za vprašanja zamejskih Slovencev v Ljubljani, pozval na kongresu Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije zamejske Slovence, naj se zlijejo v eno z italijanskim odnosno avstrijskim socialističnim gibanjem.

Nato pa resolucija nadaljuje:

To je edinstven primer, da uradni zastopniki matičnega naroda pozivajo narodne manjšine v tujini, naj se pokorijo ukazom, ki vodijo v neizogibno narodno smrt. — Zato Slovenska demokratska zveza poziva vse slovenske politične skupine na Tržaškem, ki še vedno sodelujejo z OF, da pretrgajo z njimi vsako zvezo, ker bo slovenski narod sicer upravičeno smatral, da soglašajo s politiko, ki zahteva uničenje Svobodnega tržaškega ozemlja in odpravo samostojnega življenja zamejskih Slovencev.

O tem občnem zboru in o resoluciji bomo še pisali.

Jugoslavija v številkah

V zadnji številki „Našega tednika“ smo objavili nekaj števil iz podatkov ljudskega štetja v Jugoslaviji. To štetje, oziroma popis prebivalstva, je bilo dne 31. marca letos. Na ta dan je bilo v Jugoslaviji 16.927.275 prebivalcev. Že avgusta meseca letos bo štetla Jugoslavija 17 milijonov prebivalcev.

Prvi popis prebivalstva v Jugoslaviji je bil 31. januarja leta 1921. Takrat so našli 12.465.000 prebivalcev. Ker pa so takrat imeli nekatere dele Dalmacije zasedene še Italijani, so za te kraje vzeli številke od popisa iz leta 1910 in je zato to štetje bilo nepopolno. — Drugi popis prebivalstva je bil 31. marca leta 1931. Takrat je bilo v Jugoslaviji 14.458.000 prebivalcev. — Po svetovni vojni je bil 15. marca 1948 tretji popis prebivalstva (upoštevane so bile pri tem popisu že nove meje). Takrat je imela Jugoslavija 15.772.000 prebivalcev. V 17 le-

tih je znašal prirastek zaradi vojne le nekaj nad 1.300.000 mesto 3 milijone ob normalnem prirastku.

V zadnjih petih letih se je število prebivalstva povečalo v Jugoslaviji za 1.155.000. Največje je bilo povečanje v Makedoniji in sicer za 11.3 odst., sledi Črna gora z 11.3 odst., Bosna in Hercegovina z 10.8 odst., Srbija s 7 odst., Slovenija s 5.1 odst., in Hrvaška s 4.2 odst. Dne 31. marca letos je imela Srbija 6.583.544 prebivalcev, Hrvaška 3.913.753, Slovenija 1.462.961, Bosna in Hercegovina 2.843.486, Makedonija 1 milijon 303.906 in Črna gora 419.625 prebivalcev.

V Sloveniji živi na enem kv. kilometru 79 prebivalcev. V Sloveniji odpade na 1000 moških 1114 žensk, v vsej Jugoslaviji 1061 žensk in v kosovsko-metohijski oblasti le 961 žensk.

zemsko pomoč v okviru takozvanega Marshallovega načrta. Ta pomoč bo v prihodnjem ameriškem proračunskem letu znatno zmanjšana in bo do gotove mere pri tem prizadeta tudi Avstrija, četudi zaradi važnosti zemljepisne lege Avstrije proti Vzhodu pomoč ne bo v celoti ukinjena. Vendar bo moral tudi avstrijski finančni minister premišljevati o tem, kako bo uredil avstrijsko gospodarstvo brez stalne in zastojne ameriške pomoči.

Do izboljšanja avstrijskega gospodarstva bo gotovo v precejšnji meri pripomogla izgradnja novih elektrarn. Zato pa bo tudi važno, kako bo uspelo notranje posojilo, ki bo razpisano verjetno koncem meseca maja, in ki naj zagotovi v čim večji meri denarna sredstva za izrabo vodnih sil. To posojilo naj bi s tem tudi zagotovilo pomoč proti brezposelnosti.

Ker so socialisti glasovali za ta načrt finančnega ministra dr. Kamitz, katerega so pred volitvami napadali z vso silo, so morali tudi pri OeVP deloma popustiti socializmu. Verjetno bo to pri podaljšanju zakonov o prometu z živili. Ta zakon poteče namreč 30. junija in ga bo treba podaljšati spet za eno leto. Medtem ko je bila preje OeVP proti podaljšanju teh zakonov, pa je podaljšanje teh zakonov zahtevala socialistična stranka, na kar bo sedaj verjetno pristala tudi OeVP.

Že prejšnjemu parlamentu je vlada predložila v obravnavanje osnutek zakona o delovnem času. Ker pa je bila poslanska zbornica razpuščena pred obravnavanjem tega zakona, je vlada sedaj osnutek ponovno predložila parlamentu v obravnavanje. Zakon predvideva v načelu 48-urni teden za moške in 44-urni teden za ženske.

Svetovno časopisje razpravlja še vedno o tem, ali je sovjetska vlada resno pripravljena sporazumeti se z Zapadom o vzpostavitvi svetovnega miru ali pa je mogoče to samo taktika. V zvezi s tem skoraj vse časopisje postavlja zahtevo, naj bi zapadne velesile poizkušale z novimi pogajanjmi o avstrijski državni pogodbi preizkusiti besede in pozive sovjetske vlade. Ako je Sovjetski zvezi resno na ureditvi sveta, naj to pokaže s pripravljenostjo o uspešnih razgovorih za sklenitev avstrijske državne pogodbe. Zato bodo verjetno zapadne velesile predlagale sovjetski vladi, naj bi se nadaljevala pogajanja na podlagi prvotnega osnutka avstrijske državne pogodbe, o kateri je bilo doslej že 258 sej namestnikov zunanjih ministrov.

Ureditev gospodarstva

Končno časopisje še vedno razpravlja o uspehih odločitve narodne banke o enotni vrednosti za tuja plačilna sredstva na podlagi, da velja en ameriški dolar 26 šilingov. To naj bi bil končni kamen v stavbi o ureditvi denarne vrednosti in o ureditvi avstrijskega gospodarstva. Pri tem moramo reči, da je gospodarstvo urejeno takrat, ako je vzpostavljeno ravnotežje med proizvodnjo in potrošnjo, med uvozom in izvozom, ako nadalje ni skoraj nobene pomembnejše brezposelnosti in pa ako je plačilna zmogljivost prebivalstva v nekem pravem razmerju med količinami blaga in denarja. Za vse to pa je potrebna stalnost denarne vrednosti. Ta stalnost denarne vrednosti je nekaj termometer organizma, ki mu pravimo narodno gospodarstvo. Ta organizem je bil v Avstriji dolgo časa bolan zaradi posledic ran, ki so bile prizadejane organizmu v zadnji svetovni vojni. Razni „zdravniki“ pa so poizkušali zdraviti ta gospodarski organizem s tem, da so enostavno doličili, koliko stopinj mora kazati termometer za merjenje toplote tega organizma. Zaradi tega pa seveda gospodarstvo še ni bilo ozdravljeno.

Ko so sedaj določili, da je vreden dolar 26 šilingov, so s tem dosegli znatno pocenitev avstrijskega blaga v inozemstvu in s tem večjo možnost prodaje v inozemstvu. To pa pomeni istočasno tudi podražitev blaga, ki ga mora Avstrija uvažati. Ako pa naj doseže ta sprememba oziroma nova ureditev vrednosti denarja res uspeh, ne sme to pomeniti podražitev življenja. Kakor hitro bi se namreč zvišale cene življenjskih potrebščin, bi temu nujno sledile tudi zahteve po povišanju plač in spet bi se začela ona stara povest o jani kači in stekleni polžu: višje cene - večje plače - zmanjšanje denarne vrednosti — višje cene — večje plače itd. Na novi ureditvi gospodarskega termometra bomo mogli presoditi, ali je imel prav finančni minister dr. Kamitz ali pa so imeli prav socialisti, ki so sicer tudi glasovali za ta ukrep finančnega ministra, zagovarjali pa so drugačno ozdravljenje gospodarstva.

MLADINA POTUJE

V dneh od 1. do 3. majnika letos so dijaki slovenskega učiteljskega v Trstu obiskali Koroško.

Nov svet se je tukaj odpiral mladini, ki raste ob morju. Takoj po prihodu na Koroško, ko so bile tako na italijanski kakor tudi na avstrijski strani opravljene obmejne formalnosti, so se avtobusi usmerili k Osojskemu jezeru. Z vzpenjačo so se vsi razigrani odpeljali Tržačani na Osojščico. Krasen pogled na koroška jezera in na koroške gore je zadivil vse, ki so prišli z juga. Ta pogled sam je potnike že odškodoval za naporno pot v tesnih vozovih. Na Osojščici smo našli tudi še nekaj snega, ki je ravno zadostoval za živahno snežno bitko, kjer so mladi dijaki v svoji gibčnosti in svoji borbenosti prekosili svoje profesorje. Žal so urice na Osojščici kar prehitro potekle in pot nas je vodila na Vrbo in po gurski cesti do Bilčova. Tu pa se je nudil tržaškim gostom sijajen pogled v Rož, v domovino Miklove Zale — št. Jakob.

Čeprav smo prišli šele proti večeru do željenega obeda v Bilčovsu, vendar pri tej krasoti narave, ki je bila vsa v cvetju, nismo pogrešali ne jedače in ne pijače.

V Bilčovsu pa nas je pri Miklavžu čakalo okusno in obilno kosilo. Tako smo torej zadostili tudi telesnim potrebam v gostoljubni hiši. Seveda je na vsej poti in tudi v Bilčovsu prišla pesem do polne veljave in tu smo Tržačani pokazali, da kaj znamo.

Iz Bilčova smo preko Kotmare vasi prišli v Celovec, ko se je 1. maja že mračilo. Trudni od dolge vožnje in polni novih vtisov naravnih krasot lepe slovenske domovine smo se napotili na svoja prenočišča, ki so bila za nas vseh devetdeset pripravljena, deloma v mestu, deloma izven mesta.

Drugo jutro pa smo se zopet že zgodaj zbrali v Celovcu, da se od tam napotimo proti severu, k Gospe Sveti in na Visoko Ostrovcu. Kar ločiti se nismo mogli od teh krasot narave in umetnosti in tako žal kratko odmerjeni čas ni več zadostoval, da bi videli še Krko, kakor je bilo to prvotno v načrtu; hoteli smo si pa še podrobneje ogledati koroško metropolo — Celovec.

V soboto zvečer pa smo tudi mi Tržačani hoteli videti kulturno prireditev celovških Slovencev v Kolpingovi dvorani, kjer je celovška igralska družina igrala „Svoje glavička“. Uspela igra, šaljiva po vsebini, na višku podajanja posameznih vlog, nas je kar vse navdušila. Hoteli pa smo doprinesi tudi svoj delež v pesmi in tako je mešana zbor našega učiteljskega pod vodstvom g. prof. Fileja odpel vrsto narodnih pesmi in koroški poslušalci so tudi nas nagradili z burnim ploskanjem. Za našim zborom je še gospa Čekutova odpela nekaj solospjevov in g. prof. Čekuta je v šaljivi besedi dvignil razpoloženje polne dvorane na vrhunec.

V zadoščenje je bila tako nam kakor tudi celovškim Slovencem ugotovitev vse dvorane, da tako pestre prireditve v Kolpingovi

dvorani še ni bilo in kar radi bi ostali v prosti zabavi združeni še naprej. Na žalost pa je težka izguba v smrti slovenskega poslanca Starca narekovala, da moramo pri vsem mladostnem razpoloženju ostati času primerno resni in smo se odločili, da gremo in se odpočijemo.

V nedeljo, 3. majnika, pa se je zopet vsa naša skupina zbrala v Škocijanu, da tam opravi nedeljsko službo božjo. Tam smo s svojim petjem pritegnili tudi veliko število domačinov v cerkev. Po maši je bila naša pot namenjena h Klopinskemu jezeru. Pri hotelu Obir se nam je odprla taka krasota narave, da smo vsi ugotavljali, da je to najlepša točka našega potovanja. Vse drevje v cvetju, pred nami jezero, ob levi domačija kralja Matjaža, Peca, na desni Obir še v snegu. Cankar je imel prav, ko je zapisal, da je Bog pri delitvi naravnih lepot prihranil slovenski zemlji največji del.

Po kosilu pa smo hoteli videti še delo slovenske kmetijske gospodinske šole v št. Rupertu in zaključno prireditev. Razstava kakor tudi prireditev sta bili po vsebini in obliki taki, da smo spraševali, če je mogoče to triletna šola, ki vrši vse to delo. Ko so nam pojasnili, da se vse to dogaja v šestmesečnih tečajih, se kar nismo mogli načuditi. Čestitamo sestram in gojenkam k temu uspehu.

Čas je potekel in naši avtobusi so nas zopet odpeljali k sinjemu Jadranu.

Temu poročilu našega tržaškega prijatelja bi pa dodali še mi, ki smo kot Korošci doživeli te tri dni potovanja v družbi Tržačanov, svoja opazovanja.

Mladina je bila sproščena po jeziku in po srcu. Razpoloženje je bilo res na vsej poti praznično, razposajeno, mladinsko. Pesem je povezovala in odsevala tudi notranjost vsega prazničnega razpoloženja. Občudovali pa smo discipliniranost mladine, ki je pri vsem veselju znala ostati v pravih mejah. Občudovali smo prijateljsko povezanost profesorjev in dijakov in veliko zupanje, katero gojijo učenci do svojih profesorjev. Mislimo, da je naš govornik ob koncu tega izleta tudi pravilno ugotovil, ko je dejal, da je mladini dala vse to slovenska šola, in da je za mladino velika sreča, življenjska sreča, da morejo obiskovati tako šolo, ki jo v polni meri usposablja za življenje.

Pa tudi profesorjem je naša Koroška tako zelo ugajala, da so za počitnice že naročili stanovanja in je to potovanje doprineslo tudi k pospeševanju tujkega prometa.

Hvala vam, Tržačani, za obisk. Pridite še!

J. Š. Baar — Al. Nemec:

ZEMLJA IN LJUDJE

R O M A N

(Sedemnajsto nadaljevanje)

Cimbura je čez noč ostal pri Piksovih. V sadovnjaku je izkopal jamo, vanjo je zagrebel poginulo žival. Sam je bedel v hlevu in opazoval spečo in mirno dihačo živino. Sam, popolnoma sam se je dolgo v noč razgovarjal z Marjanko. Zjutraj je vso živino v hlevu sam nakrmil in ni odšel, dokler se ni prepričal, da je nevarnost povsem odstranjena. Nato je s povešeno glavo stopal proti Hradišču.

Stopil je naravnost v sobo, kjer so pravkar pozajtrkovali, pred vsemi je stopil k mizi, se obrnil h gospodarju in z žalostnim, resnim glasom rekel: „Tak, gospodar, prišel je čas — jaz bom odšel od vas!“ Vsi so začudeni obrnili oči v Jana. Samo Kovanda se je nasmehnil in dejal: „Poznam tvoje srce in sem vedel, da te ta nesreča omehča, da za gotovo zgubimo Jana, ki ga imamo radi kot brata. Pojdi, Jane, čim prej pojdeš, tem zaslužnejše delo opraviš, to ti pravim, ne da bi te podil od hiše. Težko bo najino slovo! Toda smilijo se mi Piksovi otroci in posestvo.“

Ni pretekel niti mesec in v putimski cerkvi sv. Lovrenca je bil dne dvajsetega oktobra 1858 poročen Jan Cimbura z vdovo Marijo Piksovo. V njegovem življenju pa se je začela druga doba.

DRUGI DEL
I.

V nedeljo po poroki so imeli pri Piksovih prijateljski obed. Poroka je minila tiho. Zato pa je k prijateljskemu obedu prišlo vse sorodstvo.

Prišli so Janovi bratje in sestre iz Semič, prišli so tudi Piksovi semičkim pokazat, da se ne jezijo na Cimburov rod, katerih eden se je usedel na kos njihovega imetja. Tudi obe Marjankini sestri sta bili tu. Prišli sta gledat novega svaka in predvsem to, kaj bo prinesel k hiši.

„Tako ima naša hiša že tretje ime. Nekdaj se je tu reklo pri Soukupu, potem pri Piksu, zdaj bo pa pri Cimburi,“ je ujedljivo govorila Anka, ki je bila poročena nekje za vodo.

Na zaključni prireditvi v št. Rupertu

Zaključna prireditev šentrupeških tečajnic je bila pravi kulturni užitek. Posvetile so jo

trem stvarim, ki so nam drage
in so kot ptičkom šumni log
in ko rožcam sonce:
Mati, domovina, Bog!

V prvem delu so se poklonile materam ob zibel, na njihov god, v bridki tugi za padlim sinom. V vezani in nevezani besedi, v prizorih in pesmih so se vrstile slike materinskega življenja, njenega veselja in njene bridkosti.

Drugi del sporeda je bil posvečen domovini. Domovino, kraljico na vojvodskem prestolu, obdajajo kraljične, poosebljajoče naše kulturno bogastvo. Naše doline — Rož, Podjuna, Zilja — zastopane po dekletih v dolinskih nošah, se poklanjajo materi domovini in ji prinesejo v dar cvetje svoje zemlje. Diven je bil pogled na slikoviti oder, poln dekliškega življenja, veselja in ubrane barvitosti. Lepo, prav okusno so se dekletom podajali njihovi, s toliko skrbjo in ljubeznijo pripravljeni dekliški kroji.

Svoj višek je dosegla prireditev v tretjem delu. Zbor deklet riše v rezkih besedah vso brezduhovnost in praznoto našega časa, iz njihove srede se porodi krik po rešitvi, po Bogu. Tožba prehaja v molitev in končno izzvani v mladostno zaprisogo himne „Povsod Boga“. Kot mogočen val zgrabijo nje in akordi dvorano, ki se spontano dvigne

in se v mogočnem zboru pridruži veličastnemu slavošpevu.

Nad 1200 gledalcev je prisostvovalo obema prireditvama. Med njimi so bili profesorji in dijaki tržaškega slovenskega učiteljskega, z dvorano vred niso štedili s priznanjem. V imenu slovenske centrale je pozdravil navzoče goste in domačine, došle iz vseh predelov dežele, g. dr. Vinko Zwitter in prireditev uvedel in jo zajel še v kratkem govoru, kjer je izvajal:

Drzne so bile šentrupeške tečajnice z zamisljivo svoje prireditve. V svoji zadnji knjigi šele se je Ivan Cankar izpovedal o svojih pravih vzorih matere, domovine in Boga. Ivan Pregelj je svojo najlepšo pesnitev posvetil najsvetejšemu, kar imamo: materi. In mi, navadni zemljani, kaj še vemo mi o trozvezdju resničnega idealizma! Najdražje, kar imamo, so matere-žrtvenice, so rojaki, ki mislijo, delajo ali molijo tudi za svoj narod, in so duhovni očetje in matere v službi Najvišjega. Zahvala njim hoče biti ta zaključna prireditev. Bodrilo pa mladini, naj voli katoliško občestvenost, socializem ljubezni in pravice. Mladina je bodočnost in v njej nam bo plačilo za naše delo, našo vzgojo in našo žrtev.

Krasna prireditev je spričevalo izvanrednih mladih talentov in bo nemara s šentjakobsko vred izhodišče napovedujočega se mladinskega organiziranega hotenja in delovanja.

Pastirska koča

Postavili so te v zavetje,
smehlja se ti samo poletje;
pozimi ni nobene poti
do tebe, koča na samoti.

Razdrapane so tvoje stene
in streha čudno razkopana,
žlebovi ne držijo vode,
ograja — križem razmetana.

In vendar ti studenček svira,
ki izpod sivih skal izvira;
ko je zvečer živina sita,
kar sama pride do korita.

Stoji leseni križ ob poti,
razpelo je že preperelo,
preprostega pastirja delo,
ki bival tu je na samoti.

Nad tabo gorsko cvetje rase
in glasno opozarja nase;
srebrna luna v skale sije
ter izpod njih vodico pije.

L i m b a r s k i

Zlata pesem

Pevovodja kukavica,
pevci kosi in penice
ter kraljiček in sinice —
in škrjanček žvrgoli...
To je spev, poln radosti!

In spominčica zapleše,
jurčki, zvončki ji sledijo,
vse marjetice vrtije
se presrečne tam po gaju,
vse že sanjajo o maju —

Moja duša kakor vetrič
v stvarstvu zadaj opojna plove,
nade oživijo nove —
kakor vonj spi na cvetlici
ljuba sreča mi na lici...

Valentin Polanšek

PREGOVORI

Največje nesreče prinaša obrekljiv jezik.

*

Boljša je samota kakor pa slaba družčina.

*

Najboljši je oni človek, ki se boji Boga.

Jaz pa pojdem...

Jaz pa pojdem na Koroško,
jutri si dopust bom vzel.
nihče ne bo tega vedel,
da bom „Vindišarje“ štel.

Mahnil jo bom gor čez Ruše,
čez gorovje na Obir.
Tam bom vzkliknil: „Ljube duše,
mi smo tukaj, ne pa „hier“!

Potlej pojdem tja pod Peco,
kjer Matjaž z Aleško spi.
To ga bom za brado stresel,
naj se vendar že zbudi.

Nič se mu ni treba bati,
saj že čaka nanj Zapad,
ker ni „druže“, ne „tovariš“,
marveč pravi demokrat.

Jezera si bom ogledal,
brž ko pridem na ravan,
vse vasi in njih imena,
kjer je živel prej Slovan.

K Gospe Sveti bom poromal,
v veličastni božji hram.
Tam si bom lepo oddahnil
in odložil težo z ram.

Za spomin pa knežji kamen
še v slovo mi bo dejal:
„Ni še rekel čas svoj amen,
še naš rod bo tu ostal!“ — x —

„Če bi naš atek to videli!“ je vila roke druga in obrnila oči v nizek strop. Toda nikdo jima ni odgovoril, molče so jima vsi odpustili to zbadanje, kajti vedeli so, da prijateljskega obeda ne smejo greniti z nobeno grenkobo.

V stolpu je zazvonilo poldne. Tedaj so vsi vstali in novi gospodar je glasno molil „Angel Gospodov“. Ko je počasi končaval, ko je že molil besede „Po Kristusu Gospodu našem“ in bi moral samo še reči „Amen“ — je zdajci močno zadelo: „Dostil!“

In v ospredje je stopil kmet Kovanda, pri katerem je Cimbura v Hradišču služil. Postavil se je v sredo sobe in spregovoril:

„Preden složno sedemo k prijateljski Cimburovi mizi, naj vidijo vsi prijatelji in sosede, od blizu in daleč, kaj novi gospodar prinaša k hiši! Brat, položi mu na roko njegovo doto!“

Na ta poziv je Janov najstarejši brat vzel iz žepa molitvenik in naštel iz njega deset stotakov na mizo. Nekoliko jih je pridržal v roki in z ginjenim glasom spregovoril:

„Dragi brat, naš ljubi oče — Bog mu daj nebesa — je v življenju tudi mislil nate in je določil čedno doto zate! Kot vele nam stari običaji prava, s teboj gresta v novi dom volička, pluga dva in krava! Občina ocenila je to na tisoč kron — in tu jih dam ti — vzemi!“ in je zložil stotake v vrsto.

„Kar povem vam, to gotovo ni sramota,“ se je znova oglašal Kovanda, držeč tudi on v roki molitvenik. „Janu zrasla pri meni čedna je vsota. Skupaj sva pri eni mizi jedla, družno se pehala, pošteno vedno sva se vedla in se spoštovala, za delo mu denar, za vernost dajem čast. Jane, brat moj! Vzemi, kar je tvoja last!“ In v globoki tišini je tudi Kovanda naštel na poribano javorjevo mizo tisoč pet sto goldinarjev.

Da ne bi žalil, Cimbura svoje dote ni niti preštel. Zravnal in zganil je šušete bankovce v zvitek in držeč jih v levici, kakor da so navaden papir, se je preprosto zahvalil: „Bog ti plačaj, brat, Bog vam povrni, stric,“ ter se obrnil k ženi in ji naročil:

„Marjanka, daj mi ključel!“ In žena mu je izročila dva kakor srebro svetla ključa. Cimbura je z njima stopil v kot, kjer je bila pod križem v zid vdelana trodelna omarica. Odprl je hrastova vratca, vtaknil en ključ v žep, drugega pa izročil ženi. „Marjanka moja! Vse, kar je moje, naj bo tudi tvoje. Vse imetje nama vedno skupno bodi, tudi duša in telo naj k temu cilju vodi!“ ji je gorko dejal in jo poljubil na čelo.

(Nadaljevanje na 4. strani)

CELOVEC

Nedeljska služba božja je ob pol deveti uri vsako nedeljo v slovenski cerkvi v Priesterhausgasse.

Majniška pobožnost je vsako soboto, nedeljo in praznik ob pol 8. uri zvečer.

GOZDANJE

Sicer se bolj poredkoma oglašamo v „Našem tedniku“, toliko pa še vendar, da povemo, da še živimo. Danes bi radi na kratko povedali, kaj smo v tem letu že doživeli oz., kaj se je pri nas že letos dogodilo.

V februarju je tudi pri nas močno razsajala gripa, pri tem se je bolezen nekaterih lotila bolj močno, drugih zopet le manj. — Letos smo imeli že dva pogreba. Prvi je bil dne 26. februarja. Pokopali smo Jožefa Treffnerja, pd. Kopajnika v Črešnjah. Bil je že dalje časa bolan in nazadnje se je pridružila še gripa, ki je povzročila smrt. Rajni je bil iz protestantske družine, zaradi živitve pa je prestopil pozneje h katoliški veri in je tudi vedno ostal zvest katoliški veri.

Drugi pogreb je bil dne 8. aprila, ko smo pokopali mater Klaro Dragašnik, pd. Čep-

Traktorji tipov Fent, Diesel Ross in Steyr in vsi dodatni ter priklopni stroji ter orodje. Stroji za razsipanje hlevskega gnoja. Diesel-, bencin- in elektromotorji.

JOHAN LOMŠEK

ZAGORJE — ŠT. LIPŠ, P. EBERNDORF

Zahtevajte brezplačne cenike — Ugodni plačilni pogoji. — Prodajam tudi na obroke

činjo v Čreznjalah. Stari so bili 89 let in že 4 leta so bili priklenjeni na posteljo. Že od leta 1904 so bili vdova. Zdaj jih je Bog odrešil boleznim in truda ter trpljenja.

Dva zvana smo dobili. Na dan sv. Jožefa so jih pripeljali in v nedeljo navrh, to je dne 22. marca, so jih blagoslovili in potegnili v stolp. Enega so krstili za Mihaela, drugega pa za Jožefa. Če bomo pa spravili še toliko denarja skupaj, bomo pa kupili še en zvon. Ta naj bi bil še za 200 kg težji, kakor pa ta dva, ki že visita. Ta dva tehtata skupno 600 kg in sta stala skupno 30.000 šilingov.

Imeli smo letos tudi že nekaj porok. Zadnja je bila v nedeljo, dne 26. aprila. Poročila se je Rozija Dragašnik, pd. Rumaseva, sestra našega novomašnika, č. gospoda Hanzeja. Poročila se je z učiteljem na Gozdanjah, gospodom Kristjanom Zeichen. Poroka je bila na Otoku ob Vrbskem jezeru, svatba pa je bila na nevestinem domu. Želimo novoporočencema obilo sreče

„Amen!“ so šele sedaj vsi končali molitev in se pokrižali. Tako je bilo vpricho mož, žena in otrok, brez pobotnic in obveznosti, brez poročnih dogovorov in pogodb, brez podpisov in kolkov in zato sklicanih prič, dovršeno to pomenljivo pravno dejanje. Zenske so z belimi prti pogrnile mizo v kotu in še druge za danes izposojene mize. Resno razpoloženje je prenehalo, govor je zgubil slavnostno zanesenost, po sobi je za- dišala „juha s krpicami“ in vsi so prišli za svetle žlice.

Ko so pojedli juho, se je v odmoru razpletel pogovor. Začele so ženske.

„Ne kravo, ampak žrebico bi moral dobiti, ker pri nas redimo konje,“ se je oglašila Ana.

Kovanda jo je ošinil z zvinit pogledom, toda takoj obrnil glavo in gledal skozi okno na vas, kot da je ni slišal. Zunaj je svetilo medlo jesensko sonce. Na soncu se je igralo nekaj otrok in na zeleni ruši so se pasle velike gosi, lepe, bele, ki so jih določili, da prezimijo in spomladi zvalijo jate rumenih žibkov.

Obed se je nadaljeval. Na vrsto je prišla govedina v sladki mandeljnovi omaki, nato kostrunovina v kisu in končno pečeni odojki z novim, letošnjim zeljem. Hrano so tlačili v želodce z zalogaji kruha, s pivom jo zalivali in belili z dovtipi.

„Kaj neki stric danes vrta?“ je mislil Jan in opazoval Kovando, kakor venomer koprneče gleda skozi okno. Samo na pol poslušal, pogovarja se raztreseno in kakor da samo z enim očesom gleda po sobi.

Ob pol treh se je iz cerkvenega stolpa oglašil zvon.

„K blagoslovu zvoni,“ je spregovoril Jan, „bodite zahvalje- ni!“ Dali smo iz srca radi, kar smo zmogli in imeli!

„Ko bi takega kruha vedno imeli.“

„Z omako bi knezu postreči smeli.“

„Da, komaj pri knezu so danes tako dobro jeli.“

„Za vse pa bomo Bogu hvalo peli,“ je z mirnim nasmehom pretrgal Jan hvalospev in je začel moliti.

„Zenske, me pojdemo v cerkev,“ je rekla gospodinja, „moški pa posedite pri pivu in kadite.“

Tedaj se je zunaj razlegel vesel konjski rezget, kot bi kdo visoko zavriskal.

„Kdo je prišel?“ so vpraševali in se ozirali skozi okno na dvorišče. Obokana vrata ob Piksovem poslopju so bila na ste- žaj odprta, ker je bil danes v hiši vsakdo dobrodošel — krila vrat so bila pritrjena s količem, da jih niti veter ne bi mogel zapreti. Tako je navada ob proščenju, krstu in svatbi.

Med temi vrati, prav pod obokom, je stala Divja in Kovandov pastir se je trudil, da bi ji snel praznično uzdo. Kobila je bila nemirna, vzdigovala je glavo, z nozdrvmi sesala zrak

Pri nas na Koroškem

in blagoslova božjega. Poročal je nevestin brat.

Kakor še do sedaj kaže, bodo imele preše v jeseni dosti dela. Drevje lepo cvete, upajmo, da bo tudi lepo odcvetelo in da tudi pozneje ne bo prišla kaka nesreča. Pa to je še vse v božjih rokah.

SELE

Oče in brat sta mu umrla med vojno, šest sester pa se mu je zaporedoma omožilo od hiše. Tako je Spod. Jugov Mirko ostal sam z oslabele materjo. Kako je bila torej Spod. Jugovi hiši potrebna mlada gospo- dinja in s 26 leti — tako je modroval Mirko sam pri sebi — sem že dosegel dobo, ko si naj ustanovim lastno družino.

Zato je dne 5. maja stopil s Šerjakovo Marto pred poročni oltar in njun dobri hišni prijatelj, pliberški kaplan č. g. Franc Jančar, je njun zakon blagoslovil. Po posredovanju č. g. dr. Robiča je tudi sv. oče iz Rima poslal mlademu poročnemu paru svoj poseben blagoslov. Nevesti je šele pred dvema mesecema umrl oče, zato se je ženitovanje pri Mažejju vršilo brez hrupa godcev in plesa, pa kljub temu v veselem razpoloženju. Mlada gospodinja se je izšola v gospodinjski šoli č. šolskih sester v Št. Jakobu, zato smo prepričani, da bo s pridnostjo in poštenjem držala, kakor pravi pregovor, tri vogle hiše pokonci. Bog daj obilo sreče!

OBIRSKO

Prvo nedeljo meseca maja smo imeli na Obirskem moške in fantje duhovno obno- vo. Trajala je en dan in smo se je polno- številno udeležili. Imeli smo tri sv. maše in pet pridig. — Že takoj po prvi pridigi nam je bilo težko, da je pridige že konec. Ta- ko jasno so nam bili podani nauki in zgle-

di verskega življenja, da se mora navdušiti vsak fant in vsak mož. Navdušiti se mora ne samo za izpolnjevanje svojih verskih dolžnosti, ampak tudi za žrtve in odpovedi.

Opoldne smo ostali vsi na Obirskem, hra- no smo si za ta dan prinesli s seboj. Po- poldne smo nato poslušali globoke misli o večnih resnicah ter o milosti, ki nam jih Jezus deli v sv. Cerkvi. Stanovski nauk je bil zlasti za nas fante zlata vreden. Koliko vprašanj se stavi mlademu fantu v življe- nju in prepričani smo, da so nam bila vsa vprašanja moralnega življenja razložna v lahko razumljivi obliki. — Pri večerni sv.

Villacher Pfingst-Bräu

svetlo in temno
dobite povsod

maši smo skupno pristopili k sv. obhajilu, po sv. maši pa smo se vsi fantje in moške posvetili Srcu Jezusovemu. Res iz srca smo po sv. maši zapeli zahvalno pesem pred Jezusom na oltarju in srečni smo se zvečer vračali na svoje domove. Kar prehitro nam je minil ta lepi stanovski dan. Sedaj pa je naša naloga, da v naših družinah versko živ- ljenje izpopolnimo in da celo faro v mese- cu juniju posvetimo božjemu Srcu.

Možje in fantje se lepo zahvaljujemo go- spodu misijonarju, ki nas je tako lepo po- učil in navdušil. Prav tako pa smo iz srca tudi hvaležni našemu gospodu dušnemu pastirju, ki nam je ta dan pripravil in ga tako lepo organiziral. Naj se sedaj skupaj z nami veseli lepega uspeha.

ŽITARA VAS

Poročali smo že v „Našem tedniku“, da je začelo že pred daljšim časom podjetje Campidell z obnovitvenimi deli v naši far- ni cerkvi v Žitari vasi. Medtem so dela že znatno napredovala, zato pa hočemo danes o tem spet nekaj poročati.

Predvsem je bilo izvršeno delo obnove na glavnem oltarju. V nedeljo, dne 17. ma- ja, bo tako mogoče izročiti oltar spet nje- govemu vzvišenemu namenu. Upravičeno smemo pričakovati, da se bodo za to sloves-

nost zbrali verniki iz bližnje in daljne oko- lice v čim večjem številu v farni cerkvi v Žitari vasi. Obnovitvena dela so se zelo do- bro posrečila, zlasti odlikuje dela v glav- nem oltarju novi marmor.

Tudi stranski oltarji so že v najmoder- neje urejeni delavnici podjetja Campidell v Bistrici ob Dravi in jih obnavljajo.

Kostume in plašče iz balonske svile priporoča

WALCHER

CELOVEC, 10.-Oktober Strasse 2
Lastna delavnica

Zato pa tega dela tudi ni mogoče izvršiti v kratkem času, ako naj bo temeljito, traj- no in dobro. Tudi angeli ter še razni sestav- ni deli so v delavnici mojstra Campidella in čakajo tam, da bodo prišli lepo obnovljeni iz mojstrske roke umetnikov.

O obnovitvenih delih v Žitari vasi bomo mogli še marsikaj zanimivega poročati, kar bo gotovo zanimalo vse bralce „Našega te- dnika“. Zato bomo pozneje po izvršenem

delu priobčili v „Našem tedniku“ tudi ka- ko sliko.

Ko bo pa cerkev tako lepo obnovljena, naj ne pozabijo verniki, da to delo zahteva mnogo žrtev tudi z njihovi strani. Kakor se moramo vsem vernikom zahvaliti, da so s svojimi žrtvami in darovi omogočili tako lepo delo, jih prosimo, da v svoji dobrotljivi- vosti ne omagajo in tako omogočijo, da bomo mogli začeto delo obnove čim lepše in čim hitreje dovršiti.

ŽVABEK

(Sv. Mesto)

Vsako leto obhajamo na ponedeljek pred Binkoštni na Sv. Mestu (letos 18. maja), velik shod vernikov in romarjev iz bližnje in daljne okolice. Ljudstvo imenuje ta dan: Št. Otovo. Na ta dan pridejo procesije na Sv. Mesto iz Zvabeka in Suhe, iz Vogerč, Pliberka in Smihela, iz Gorenč, Rude in Grebinskega kloštra. Pred prvo svetovno vojno so prihajali ljudje celo iz župnij Mežiške in Dravske doline.

Sv. Mesto je starodavna božja pot Ma- tere božje. Do Matere božje na Sv. Mestu je imelo in še ima naše ljudstvo veliko za- upanje. Pred letom dni je Mati božja do- bila v dar od vernikov dva nova zvana, ki sedaj tako milo doneča pozdravljata ro- marje in vabita k Mariji.

BISTRICA

Dne 9. majnika 1953 sta bila poročena v tukajšnji župnijski cerkvi Alojzij Čebular, delavec pri Krautu na Bistrici, rojen v župniji St. Vid pri Stični, in Ana Gorenc kuharica pri Krautu na Bistrici, rojena v Holandiji. Za priči sta bila Maks Mačič, nastavljenec pri Krautu in Alojzij Kristan, delavec pri Krautu. Poročal je preč. g. ka- plan Alojzij Nemec. Obilo sreče in blago- slova v novem stanju!

„Za vsako veliko
premi čevlji!“

ZA 50.000 S
RAZPISANIH NAGRAD

AVSTRIJSKEGA ČEVLJARSTVA

Pogoji za udeležbo v vseh trgovinah
s čevlji

ST. JURIJ PRI LIBUČAH

Nekako okrog polnoči od 2. na 3. maj je iz neznanega vzroka izbruhnil v Št. Ju- riju pri Libučah požar v stanovanjskem poslopju vlg. Maček. Hiša in gospodarsko poslopje, ki sta bila v kratkem popolnoma uničena, sta bila zadnje čase brez stano- valcev, saj je bilo posestvo prodano. Ker se je to zgodilo v času in na kraju, kjer v nočnih urah nihče ne hodi zunaj — saj je meja oddaljena od poslopij komaj nekaj metrov — sumijo, da je bil ogenj podtak- njen. To se da sklepati tudi iz tega, ker je bilo okno sneto in prislono na drevo v smeri proti meji. Izgleda, da so bili zli- kovci kaki prenapeteži, ki so hoteli kreso- vati v škodo siromakov, katerim je ostalo sedaj golo zidovje ter nerabno železje stro-jev in orodja.

(Dalje prihodnjič)

Tako je narod pokopaval svojega voditelja

Ko se je raznesla po deželi vest o smrtni poškodbi bivšega slovenskega poslanca in župnika Janeza Starca, so od vseh strani fare in iz vseh delov dežele prinašali cvetje in vence k njegovi krsti, ki je bila postavljena v farni cerkvi, kateri je pokojni posvetil svoje moči do zadnjega dne. Farani so se ob krsti uro za uro zbirali k iskreni molitvi za svojega pokojnega župnika. Dne 6. majnika pa je jel narod prihajati od vseh strani z vsemi prevoznimi sredstvi. Prišli so njegovi sorodniki in ožji rojaki iz Podjune, njegovi bivši farani iz Hodiš, njegovi duhovni sobratje, katerih se je zbralo nad 50, njegovi kulturni in politični sodelavci. Šolska mladina iz St. Lenarta se je z vsem učiteljskim zborom udeležila pogreba. V sprevodu so šli žandarji in cariniki ter požarna bramba. Trije pevski zbori so spremljali pokojnega na njegovi zadnji poti, zbor iz St. Lenarta, zbor iz Hodiš in zbor iz Brnce, vsi zbori so ob grobu odpeli žalostinke in mu tako izkazali zadnjo čast.

Iz cerkve se je razvil svečan sprevod s pokojnim župnikom po poti, po kateri se navadno vrši velikonočna procesija. Čeprav je bila pot razmerno dolga, so se vendar prvi že vračali k cerkvi, ko so zadnji od tam odhajali.

Ob odprtem grobu je prvi spregovoril dekan za Beljak-okolico g. prošt Ninaus v nemškem jeziku in v svojem nagovoru poudaril, da je pokojnik do zadnje ure služil svoji fari in svojemu Gospodu.

Udaril bom pastirja . . .

Nato je povzel besede župnik iz Šmiklavža na Dravi, g. Avgust Čebul. Ob njegovem govoru se je ves narod ob grobu sklonil v globoki žalosti. „Udaril bom pastirja,” je dejal govornik, „in res ga je udaril in tako vidno, da bi tudi ovce morale ta udarec videti in razumeti! „Ovce” so med skalami pobrale svojega pastirja in tako tudi vidno pokazale, kako so povezane s svojim dušnim pastirjem. Sedaj v maju, ko se zbujata vsa narava k novemu življenju, je Gospod poslal nam vsem vidno znamenje, da je on gospodar nad življenjem in smrtjo. Vse svoje moči je pokojni skozi desetletja daroval svojim faranom, daroval svojemu narodu in danes tega v domačo zemljo, da se odpočije od vseh življenjskih naporov, od vseh preganjanj, katerim je bil izpostavljen.”

Za župnikom Čebulom se je v imenu hodiške fare poslovil od bivšega hodiškega župnika sedanji tamošnji župnik Lovro Kasselj in posebno naglasil, da velik del hodiških faranov šele sedaj spoznava, kaj so imele Hodiše v gospodu Starcu in da se to spoznanje pojavlja tudi pri tistih, ki so leta 1938 njegov izgon iz dežele zagovarjali.

Tinjski prošt Anton Benetek je govoril v imenu Sodalitete, združenja slovenskih duhovnikov in v imenu Družbe sv. Mohorja. Obnovljena Mohorjeva tiskarna izpricuje tudi hotenje pokojnega župnika Starca. On je v globoki veri o važnosti dobre knjige stal med prvoboritelji za tiskarno.

Bil je eden najboljših . . .

V imenu koroških Slovencev in pred vsem v imenu Narodnega sveta se je od pokojnika poslovil g. prof. dr. Vinko Zwitter s sledečimi besedami:

„V letošnjem letu pokopavamo tretjega in največjega izmed rodoljubov. Za Jankom Lepušicem in Jakom Reichmanom izročamo domači zemlji našega prvoboritelja, župnika in poslanca Ivana Starca. Zdi se, da nam Previdnost božja spriči tolikih izgub veli, naj si osvojimo resnico, da je tudi narod božja zamisel. Nekje v davni rojen v božjem naročju rajša tudi narod skozi tuzemsko življenje pred božji prestol. Najboljši iz njegovih vrst so tam njegovi božji poslanci in priprošnjiki, mogočnejši in uspešnejši od tuzemskih poslancev.

Še vidimo pred seboj župnika in poslanca Starca: moške postave, prodornega pogleda, z navdušujočo in nasvetujočo očetovsko besedo.

V pokojniku so posebljene najboljše lastnosti našega podjunskega ljudstva. V deseterici sinov in hčera ga je kmečka mati vzgojila pod kmečko streho v skromnosti v dobrega Slovence, vernega katoličana, v katoliškega duhovnika. Bil je učenec velikega socialnega apostola Slovencev, Janeza Ev.

Kreka, morda med nami najboljši njegov učenec. Po njem je tudi posnemal njegovo neverjetno vsestranost in si osvojil vsestransko znanje. V Hodišah stoji kamniti spomenik njegovega kulturnega prizadevanja — dom sv. Jožefa. Hodiška in šentlenarska posojilnica sta sad njegovega truda. V razdobju obeh svetovnih vojn je bil naš narodni prvoboritelj in se zavzemal za naše pravice v deželni zboru, na zborovanjih in sejah, naše pravice je branil v listih in revijah, zanje se je boril na številnih manjšinskih kongresih predvojne dobe. Ob vsej tej vsestranosti pa je bil vzoren, globok in očetovski dober duhovnik.

Naš narodni prvoboritelj, podjunska grča, si je izbral grob tam, kjer se poljubljata Zilja in Rož. Kot da bi še s svojo smrtjo hotel zajeti vso svojo ljubljeno domovino in nam govoriti še iz groba svoj zadnji poziv:

Vi vsi, ki ste seme izkrvavelega naroda, mislite samo eno, kako boste udeležili v svojem zasebnem in javnem življenju katoliško ljubezen in katoliško pravico! Le v tej ljubezni in pravici je vaša bodočnost in vaša rast!

Koroški Slovenci se rajnemu voditelju ob njegovem grobu zahvalujemo za vse

njegove žrtve in pobude. Slava njegovemu imenu in spominu!”

Za farni odbor je govoril gospodar Majerč, kakor smo že zadnjič poročali.

Tako počiva sedaj naš voditelj, ki je tako zelo ljubil svojo domovino in svoj rod, kot Podjuncan na meji med Rožom in Ziljo, da tako izpricuje skrb, katero je vse svoje življenje posvečal vsem trem dolinam.

Težko bomo pogrešali našega sotrudnika in svetovalca, g. Starca. Težko ga bo pogrešal njegov brat Stefan, ki je zgubil z Janezom že šestega brata, pogrešale ga bodo sestre, pogrešale ga bodo Mokrije, pogrešali ga bomo vsi koroški Slovenci. Starc nam je bil vsem vzor nesebičnega delavca, on je bil utelešenje neizmernega idealizma, ki v vsem svojem življenju ni poznal udoba, pač pa delo, ki je dostikrat povezovalo dan z dnevom brez noči.

Tem bolj važne pa so za nas koroške Slovence besede, ki jih je govoril na zadnjih posvetovanjih meseca januarja, februarja in marca tega leta. O teh njegovih govorih pa bomo v našem listu še pisali. Starčev duh ostane naš duh, njegovo hotenje je naše hotenje in naša dolžnost je, da njegovo delo nadaljujemo.

ZAHVALA

V lastnem in v imenu vseh sorodnikov se zahvalujemo za častno spremstvo na pogrebu našega pokojnega brata

prečastitega gospoda župnika

Janeza Starca

Zahvalujemo se možem in fantom, ki so pokojnega v pozni, temni noči iskali, našli in rešili. Zahvalujemo se vsej slovenski duhovščini, ki se je z mil. g. kanonikom dr. R. Blümlom na čelu polnoštevno udeležila pogreba. Zahvalujemo se duhovščini dekanije Beljak-okolica. Zahvalujemo se vodstvu ljudske šole in šolski mladini ter požarni brambi iz St. Lenarta, zastopstvu žandarmerije in carinske postaje iz Ričarje vasi, zastopnikom vseh slovenskih organizacij, darovalcem vencev in vsem, ki so prinesli k veličastnemu pogrebniemu sprevodu. Posebno pa se zahvalujemo vsem onim, ki so za dušni blagor pokojnega molili.

**STEFAN, brat;
MOJCKA, LENKA in NANA, sestre.**

Rož žaluje

(Ob smrti dekana Fr. Ser. Šenka)

Komaj so utihnili zvonovi v St. Lenartu pri 7 studencih, ki so oznanili smrt voditelja koroških Slovencev, že je smrt zahtevala novo žrtev. V St. Jakobu v Rožu je umrl v sredo, dne 6. maja, popoldne ob pol 3. uri šentjakobski župnik in dekan rožeške dekanije, konzistorialni svetnik preč. g. Franc Ser. Šenk.

Na Jezerskem je bil rajni dekan rojen pred 70 leti, tam je rasel in hodil v ljudsko šolo. Po končani gimnaziji v Kranju je vstopil v celovško bogoslovje in v doma-

či cerkvi je v poletju leta 1908 daroval prvo sv. mašo. Postal je kaplan v Črni, župni upravitelj v St. Petru pri Grabstanju in župnik v Slov. Plajberku, od koder je pred tridesetimi leti prišel v St. Jakob v Rožu. Tam je deloval, tam so ga vsi vzljubili, tam je vzgajal rod za rod. Med vojno je moral zapustiti župnijo in se je šele po zlomu nacizma spet povrnil med svojo farno družino.

Zadnja leta je bolehal, toda z delom ni nikdar prenehal in nikdar ni pokazal in

pripovedoval, koliko v resnici trpi. Šele zadnjo zimo ga je bolezen toliko premagala, da je iskal pomoči v bolnici, toda bilo je že prepozno, oslABLJENA narava ni več premagala bolezni.

Kako je bil rajni priljubljen, je pokazal pogreb v soboto, dne 9. maja. Že dolgo pred 10. uro so se zbirale množice vernikov na dvorišču župnišča v St. Jakobu, vsak se je hotel še enkrat posloviti od pokojnega dekana, ki je počival na mrtvaškem odru v kapelici šentjakobskega župnišča. Vsa kapelica je bila spremenjena v en sam žalni vrt cvetja in vencev, ki so jih darovale vse vasi obširne šentjakobske župnije. S temi venci so hoteli vsi farani, vsaka vas posebej, povedati še enkrat svojo ljubezen do pokojnega župnika. Vse dni, ko je ležal pokojni dekan v kapelici, so prihajale trume vernikov, ga kropile in molile v slovo.

Žalni sprevod je vodil mil. g. kanonik dr. Rudolf Blüml, ki je zastopal tudi prezv. škofa, ki se zaradi birmovanja ni mogel sam udeležiti pogreba. Pevci domačega pevskega zbora so zapeli „Vigred se povrne“, ko se je začel pomikati sprevod od župnišča. Okrog 40 duhovnikov je bilo v sprevodu in pokojnega so spremljale množice vernikov iz Roža, Zilje in Podjune, zlasti iz vseh krajev, kjer je pokojni deloval kot dušni pastir. Gasilci so nosili krsto, ki so jo spremljali tudi zastopniki občine, orožništva in carine. Šolska mladina je bila zbrana polnoštevno.

Po slovesni sv. maši zadušnici je bil pogreb. Ob grobu je govoril najprej pliberški župnik in dekan prošt L. Trabesinger. Orisal je veliko ljubezen pokojnega do vseh faranov in njegovo delavnost ter skrb za dušno dobro faranov. Zato pa tudi danes težko doumemo, da tega dobrega dušnega pastirja ni več med nami. Za njim se je v imenu šentjakobske fare poslovil od pokojnega župni upravitelj D. Česen, ki je orisal pretresljivo zlasti zadnje dni življenja in trpljenja pokojnega dekana. Še na zadnjo uro je spomin rajnega pohitel od vasi do vasi šentjakobske župnije in se od vsake posebej poslovil, predno je za vedno odšel od nas, da sedaj pri Bogu gleda na naš ter prosi za nas, da bi se ravnali po njegovih navodilih.

V imenu sošolcev iz bogoslovja se je poslovil še župnik dr. J. Ogris, v imenu dekanije duhovščine dr. Janko Hornböck, nato še zastopnik farne mladine in šentjakobski župan v imenu občine. V imenu Narodnega sveta koroških Slovencev se je pokojnemu zahvalil za vse njegovo delo tajnik Narodnega sveta dr. Val. Inzko. Pretresljivo je zadonela še žalostinka „Jaz sem vstajenje“ in žalostinka nemškega pevskega zbora.

V pomladnih žarkih opoldanskega sonca so se topile snežinke, ki jih je veter prinesel kakor v zadnji pozdrav sem od snežnikov, od domačih gora, in so padale kot solze v sveži grob. V žalosti so se tudi poslavljali verniki od groba svojega župnika, kateremu so obljubili, da ga ne bodo pozabili, da se bodo ravnali po njegovih navodilih.

Naj bo Bog večno plačilo pokojnemu gospodu dekanu za vsa njegova obilna dobra dela, naj se v Bogu odpočije od vseh trudov in vsega trpljenja.

URADNE OBJAVE

Koroška zbornica obrtnega gospodarstva
Zavod za pospeševanje gospodarstva

TEČAJ ZA ELEKTRIČNO VARENJE V CELOVCU

Zčetek: v petek, dne 15. maja 1953, ob 8. uri zjutraj v zavodu za pospeševanje gospodarstva v Celovcu, Bahnhofstrasse 40 (delavnica za varenje).

Čas tečaja: 15. in 16. maja, od 19. do 23. maja, dnevno od 8. do 14. ure. V tečaj za električno varjenje se je prijaviti takoj pri zavodu za pospeševanje gospodarstva.

TEČAJ ZA AVTOGENO VARENJE ZA ZAČETNIKE V ŠMORJU

Začetek tečaja: v ponedeljek, dne 18. maja 1953, v mizarstvu Kury, Šmohor, Alter Strassenbauhof. Trajanje tečaja: en teden celodnevno. Prijave je poslati takoj okrajnemu uradu trgovske zbornice v Šmohorju.

DRŽAVNI ZAVOD ZA GOSPODINJSKE IN OBRTHNE ZENSKE POKLICE V BELJAKU, Richard-Wagner-Strasse 8

Vpisovanje v vse oddelke zavoda je od 15. maja do 13. junija dnevno med 8. in 12. uro v pisarni ravnateljstva.

Še boje je prinesli krstno spričevalo, izpis iz domovinskega seznama, zadnje šolsko spričevalo, potrdilo pristojne poklicne posvetovalnice in 3 šilinge kot vpisno pristojbino.

Naši vzoci

Desetega majnika tega leta je preteklo 77 let, kar se je rodil v ubožni in mnogoštevilni družini na Vrhniki naš največji pisatelj Ivan Cankar. Pred 27 leti (27. 5. 1926) pa je zatisnil za vedno svoje oči v Tomaju na Krasu komaj 22-letni pesnik Srečko Kosovel.

Ivan Cankar je napisal množico najlepših slovenskih knjig, v katerih je kakor v zrcalu pokazal svoje bogato notranje življenje. Ta njegova notranjost je bila sprva polna jeze in ogorčenja nad lažjo, hinavščino in krivico vseh tistih, ki izrabljajo preprosto in revno ljudstvo, ko se mu v svoji oblasti — in čistiželjnosti vsiljujejo kot edini poklicani vodniki in rešitelji. Njegovo mehko srce je čutilo z vsemi, vsled krivične urejenosti človeške družbe, trpečimi in ponižanimi. Vsem tem se je na njih težki poti pridružil kot sotrp in postal mogočen in brezobziren zagovornik njihovih pravic.

Močnejše od jeze in bolesi pa je bilo v Cankarjevi duši hrepenenje po lepoti in resnici in njegova vera v odrešenje človeštva po trpljenju in ljubezni. V veselem upanju je zapel pesem o bodočih lepših dneh:

„Preko gore trpljenja drži cesta v večno radost, preko gore smrti drži cesta v življenje. Visoko do neba se je vzdignilo znamenje in vse trudne oči so zastirale vanj. Ura bridkosti je bila ura spoznanja. Toman je stal križ na Golgoti, kajti za njim je plamenela vsa daljava v zarji paradiža. — Upajte, koprneče oči! Ne kapljica plemenite krvi, iz čistega srca izlita, ni kanila brez koristi. Korak, pod križem trepetajoč, je usmerjen veselju nasproti.“

Ivan Cankar je neprestano trkal na vrata narodove vesti in ker ga je iskreno ljubil, mu tudi ni prizanašal. Lepoto svoje slovenske domovine je poveljeval v nedosegljivih slavošpevih. Veličina njegovega srca pa se morda najlepše razodeva v njegovi čudovito lepi in nežni besedi o slovenski ženi, o svoji dobri materi, ki ji je postavil v podobi v Boga verujoče mučenice veličasten in trajen spomenik. —

Srečko Kosovel je sin kamenitega Krasa. Tako je zapel svojo pesem:

Slavček med trnjem
se je zganil
in zapel,
bel cvet divje rože
je zakraval.

Trnje zori
sredi belih pušav,
kot kaplje krvi
dozoreva mu plod
na belem groblju
kraških planjav —
tam bo moj kot.

Podobno kot Cankar je hodil tudi Kosovel skozi celo svoje življenje po trnjevi poti. Ni ga tlačila samo borba za vsakdanji kruh, v svojem srcu je nosil tudi vso bol in bridkost svojega bičanega primorskega naroda, vso težo zmedenih razmer v Evropi. Neumorno je delal, iskal rešitve človeštva in snoval novo podobo sveta. Svoja čustva je izlil v približno 600 pesmi, v mnogih izmed njih razodeva črno slutnjo zgodnje smrti:

Veter se je ustavil pred vrati.
Drugače vse tiho, vse prazno: vse spi.
Samo veter ne more spati
opolnoči.
Samo črna cipresa šumi še,
na belem kamnu angel kleči,
v polusvetlobo tonejo hiše
sredi kraške vasi.
Tiho vse... Glej, med življenjem in smrtjo
edino drevo še na gmajni šumi,
po cesti pa gre nekdo z dušo potrto,
in v onstran strmijo njegove oči.

PO SVETU

KONCERT „KOROTANA“

Pevski zbor „Korotana“ je nadvse razveseljav nov kulturni pojav med ameriškimi Slovenci. Prvi koncert, ki ga je zbor podal meseca aprila v Slovenskem narodnem domu na St. Clairju, daje ameriškim Slovincem poročilo nove pevske razgibanosti, ki bo blagodejno vplivala na našo kulturo. Pevovodja „Korotana“, večji g. Metod Milač, ima številne krepke pevske moči. To so po večini mladi pevci in pevke iz vrst naših novejših ameriških Slovencev, ki jih preveva velika, poštvalna ljubezen do slovenske pesmi.

TRIJE FILMI O PRIPRAVAH NA KRONANJE

V kratkem bodo filmske družbe šestih držav, med njimi Italije, Holandske, Nemčije, Danske, dobile od BBC tri kratke dokumentarne filme o pripravi na kronanje angleške kraljice. Vse tri so pred nedavnimi predvajali v Londonu in filmski kritiki so jih označili za zelo zanimive in poučne. Ti trije filmi so: „Ko bo kraljica kronana“, o pripravah na slovesnost „Elizabeta II“, kratak življenjski kronljive, in tretji z naslovom „Kaj je krona“ z razlago obreda kronanja.

Za našo mladino

IZ SLOVENSKEGA KULTURNEGA ŽIVLJENJA

LJUDSKA:

Peter Klepec

Peter Klepec je bil doma v Cabru. Ker je bil šibkega in slabotnega telesa, so mu poredni prijatelji pogosto nagajali. To mu je težko delo in želel je, da bi bil močnejši od njih, tako močan, da bi bil vsakomur kos.

Ko je nekega dne pasel ovce na zeleni grivi, je povzdignil oči k nebu ter molil in prosil Boga, da bi mu dal moči zoper hudobne prijatelje. Še preden je odmolil, je zaslišal glas: „Peter, moč ti je dana; primi za grm in izderi ga!“ Peter je prijel za grm in ga izderil s korenino vred. In spet se je čul glas: „Peter, primi za brezo in izderi jo!“ Peter je veselo zgrabil brezo in breza je šla iz tal kakor izpod jedeno žito. In tretjič se je čul glas: „Peter, ideri hojo!“ Peter je poslušal in stara, debela hoja je ležala pred njim kakor slamnata bilka.

Za pridobljeno moč je bil Peter Bogu zelo hvaležen. Njegovi prijatelji, ki so ga poprej zaničevali, so se ga odslej bali in mu niso več nagajali. Zdaj bi se bil lahko maščeval nad njimi, a ker je bil usmiljenega srca, jim je odpustil vse razžalitve in ni storil nikomur nič zalega.

Peter je doraščal in z njim je rasla tudi njegova moč.

Prihajali so hudi časi. Ošabni Turek je gnal čete nad kristjane. Cesar mu je šel naproti in bi ga bil rad pregovoril ter odvrnil hudo vojsko. Ali zaman. Ošabni Turek se ni vdal lepim besedam, vendar toliko je odnehal: ako cesar noče velike vojske, naj bi se posamezno udarila dva, en Turek in en cesarski. Imel pa je turški sultan grozovitega orjaka v vojski, na tega se je zanašal.

Po vseh svojih deželah je poslal cesar pisma in iskal in iskal človeka, ki bi se šel merit s Turkom. Prišel je že večer pred dnem, napovedanim za boj. Cesar je bil v veliki zadregi. Zamišljen je sedel v svoji sobi in ni vedel, kako bi si pomagal. Kar vstopi preprosto oblečen mladenič. Boječe se približa

cesarju in mu reče: „Dovolite, svetli cesar, da govorim z vami! Peter Klepec sem, iz Cabra, in sem prišel semkaj, da se poskusim s turškim orjakom. Ako Bog da in sreča junaška, oprostim vas in svojo lepo domovino.“ Toda cesar se je bridko nasmejal in zmajal z glavo, češ tako mlad in tako šibak mladenič, kakor je bil na videz Klepec, kako bi ta premagal orjaškega Turčina! Povpraševal ga je dalje in vrli junak mu je dobro odgovarjal. Peter mu je tudi povedal, da je močan in kako je prejel svojo čudno moč. Cesar ga je bil vesel in ga je povabil k večerji.

Pri večerji so se cesarski mladeniči posmehovali in niso mogli verjeti, da bi bil kaj junaški, a še manj, da bi šel nad turškega orjaka. Prinesli so mu konjsko podkev in mu rekli, naj jo zlomi, če je res tako močan, da si upa nad Turka. Klepec pa jim je velel, naj prinese sedem novih podkev. Ko jih je prijel, je zdrobil vse v eni roki kakor kos kruha.

Ko so zjutraj zarana v turškem taboru zvedeli, da je cesar dobil bojevalca, je šel turški borec brž svojemu nasprotniku naproti. Šešla sta se na planjavi blizu turškega tabora. Ko je Turek mladega Klepeca ugledal, se mu je zaničljivo zasmejal. „Dobro jutro, oče!“ mu je rekel Klepec in mu ponudil desnico. Turek je segel Klepcu rahlo v roko. Klepec je prijel za Turkovo desnico in mu jo odtrgal. Turek je zaklical in udaril po Klepcu z drugo roko. Toda urni Klepec se mu je umaknil in prvi počil Turka. Turek se je zvrnil pa ni vstal več.

Sultan videč, da je zmagal, je ukazal vojakom, naj potolčejo Klepeca. A Klepec je izdržal bližnje drevo pa opletal in treskal z njim po Turkih, ter jih pometal kakor smeti po planjavi. Pobil je vse, kar mu jih ni zbežalo.

Tako je mogočni Klepec naklepal Turke na tešče zjutraj zarana. In Turki od tistega časa niso več prišli na slovensko zemljo.

Sredi gozda
slušam drozda,
ki izpoje
z duše svoje
vso bridkost
trpkih, tujih dni,
vso sladkost
majniških noči...

VAL. POLANŠEK:

Moja pesem

Ptiček moj predragi,
tebe vzljubil sem že mlad,
srčni spev preblagi
še poslušam vedno rad!

Sredi gozda
pesem drozda
kot mladosti dni
mi spomin živi...
Srečen slušam,
radostno kipi srce,
peti skušam — — —
solzna misel skoz me gre...

Angelus

Ko v jutro iz lin zazvonilo:
„Je angel Gospodov oznanil...“
Vse cvetje se Nji poklonilo:
Zdrava, češčena, Marija!

Ko vpóldan zvonovi zapeli:
„Gospodova, glej, jaz sem dekla...“
Škrjančki pojoč so vzleteli:
Zdrava, češčena, Marija!

Ko v mrak so večerni doneli
Zvonovi: „In božja beseda...“
So slavčki v noč zažgoleli:
Zdrava, češčena, Marija!

Tugomir

VERA IN DOM

Majniška številka 5. letnika „Vera in dom“ je razen zanimivih člankov „Binkoštna navade pri nas“ in „Domovina — trdna kakor skala“, posvečena Marijinemu mesecu in našim ljubim materam. Jakó posrečeno izbrane so slike, od katerih predstavlja uvodna slika naš novi dekliški kroj, ostale pa nam predočujejo vigredno lepoto.

MLADINA PIŠE:

Ob koncu gospodinjskih tečajev
v Št. Rupertu in Št. Jakobu

Draga dekleta!

Najlepši mesec v letu je v deželi. Drevesa po naših vrtovih so se razcvetela, vse je kot krasen naraven šopek. Mi pa se zbiramo pred našimi Marijinimi oltarji k šmarnicam. V Št. Rupertu in Št. Jakobu pa so prejšnji teden tekale solze. Poslavljalja se je spet dekliška družina od č. sester, kapelice in od vsega tega, kar jim je bilo v teh šestih mesecih ljubo in drago. Gotovo so dekleta težko jemala slovo druga od druge, kajti vez, ki jih je vezala skozi vse mesece med seboj, gotovo ni bila rahla.

Letos ne morem mimo tega, da ne bi povedala nekaj besedi o mojem gledanju na gospodinjske šole. Skoraj vedno se mi zablesti solza v očeh, če se spominjam nazaj, kako sem se tudi jaz pred šestimi leti poslavljal od svojih prijateljev gojenk in č. sester v Št. Jakobu. Niso še imeli tedaj tako moderno urejenih hlevov kakor jih imajo danes. Tudi drugače je bilo vse slabše, je bil pač prvi tečaj po vojni. Že takrat sem se zavedala, da zahteva življenje precej od mladega človeka, prav posebno pa od dekleta, kar se tiče gospodinjstva. Tudi na lepi, toda težki poklic žene in matere se je treba dobro in temeljito pripraviti. Ker sem bila že od doma navajena trdega dela in ubogati, se mi tudi tam ni težko godilo, lahko sem se privadila dekliški družini. Vsak dan smo začele s sv. mašo, po zajutru smo se podale v šolo in po šoli smo šle vsaka na svoje delo. Celotno gospodinja je bila vsaka en teden. Navsez zadnje, pesem in zabava. Življenje je bilo res zelo harmonično urejeno.

Spominjam se še, ko sem večkrat slišala kakšno mamico: „Tako lepo ni bilo več v mojem življenju, kot je bilo pri č. sestrah v gospodinjski šoli. Tedaj tega skoraj nisem mogla verjeti, danes pa tudi jaz lahko tako rečem in mislim, smem to reči v ime nu vseh nekdanih gojenk.“

Koliko lepega se nam je nudilo v gospodinjski šoli, če smo le same bile dovzetne za vse to. Nismo se naučile samo kuhati, šivati in pospravljati, temveč smo si nabrle tudi drugih dragocenih zakladov, brez katerih dobra gospodinja in vzorna mati ne more shajati.

Res je, da je ljudska šola prav po mačehovsko skrbela za izobrazbo našega materinega jezika. Tembolj pa se je gospodinjska šola trudila, da nam je vcepila v naša nežna srca ljubezen do našega naroda in naše lepe govornice, ki je poglajala globoke korenine.

Danes šele vem, kaj se pravi ostati dober in trden tudi v sedanjem modernem času, kaj pomeni biti zvesta hčerka slovenskega naroda. V varnem zavetju in brezskrbnem življenju v zavodu ter med samimi poštenimi dekleti, kjer vidiš toliko lepih vzgledov, lahko ostaneš dobra in poštena. Ko pa prideš domov, je drugače. Tu grozi vsepovsod nevarnost. Ob takšnih razmerah večkrat omahnemo. Tu je treba pokazati, da smo v resnici vesela slovenska dekleta in da nam vera ni prazna fraza.

Gotovo si hvaležna staršem, da so te dali v gospodinjsko šolo. Hvaležne pa moramo biti tudi našim vzgojiteljicam. To pa bomo predvsem tedaj, če bomo vse to, kar smo se naučile, tudi izpolnjevale.

Vrnili si se, draga letošnja gojenka, pred kratkim domov med svoje domače. Tu te čaka sedaj velika naloga: dekletom v tvoji okolici boš morala dajati lep vzgled.

Dekleta in matere! Ne pozabite, kaj ste dolžne slovenskemu narodu. Matere, vzgojiti nam morate zvestih sinov in dobrih hčera.

In me dekleta, se povežimo medsebojno še bolj, da bomo vse le družina sester, ki se bodo medsebojno podpirale v veselju in boli, v kulturnem in vsakdanjem življenju. S tem namenom je bila v Celovcu ustanovljena tudi zveza dekliških venčkov. Gotovo je bilo treba premostiti precej težav, predno je prišlo do te naše skupnosti.

Vam pa, č. sestre in učiteljice v Št. Jakobu in Št. Rupertu, izrekam v imenu gojenk najiskrenejšo zahvalo za ves Vaš trud, ki ste ga posvetile za oblikovanje in šolanje našega uma in srca. Bog naj Vam bo bogat plačnik!

Vas dekleta po vsej naši lepi Koroški pa naj dobi moj pozdrav pripravljene delovati za dobro stvar.

Marica

Mali obmejni promet

Ker je bil članek pod gornjim naslovom v zadnji številki „Našega tednika“ objavljen samo v prvem delu naklade lista, objavljamo članek zaradi važnosti njegove vsebine ponovno v današnji številki „Našega tednika“.

V „Našem tedniku“ smo že poročali, da je z 20. aprilom stopila v veljavo pogodba med Avstrijo in Jugoslavijo o malem obmejnem prometu. Pogodba je bila podpisana že 19. marca. V pogodbi so določene v obmejnem pasu obmejne občine, za katere veljajo določila omenjene pogodbe.

Kot obmejne občine so na Koroškem določene sledeče občine: Labud, Etna vas (Ettendorf), St. Pavel v Lab. dol., St. Jurij, Legerbuch, Libeliče, Žvabek, Ruda, Blato, Pliberk, Libuče, Bistrica pri Pliberku, Globasnica, Žitara vas, Bela, Železna Kapla, Dobrla vas, Galicija, Šmarjeta v Rožu, Sele, Borovlje, Medborovnice, Slovenji Plajberk, Svetna vas, Bistrica v Rožu, St. Jakob v Rožu, Rožek, Ledince, Marija na Zilji, Bekštanj, Podklošter, Straja vas, mesto Beljak.

Na jugoslovanski strani so označene v koroškem odseku kot obmejne občine za mali obmejni promet: Kranjska gora, Dovje-Mojstrana, Jesenice, Žirovnica, Begunje, Tržič, Jezersko, Solčava, Črna, Mežica, Prevalje, Dravograd.

Kot prehodi so na Koroškem določeni: Labud — Dravograd pri Rabštajnu (Rabenstein), Labud — Libeliče pri Libeličah, Pliberk — Prevalje pri Grabljah (gostilna „Sonnwirt“) na guštanjski cesti, Libuče — Mežica pri Ravnjaku v Zg. Libučah, Bela — Jezersko na Jezerskem vrhu (sedlo), Brodi — Sv. Ana na Ljubeljskem sedlu, Rikarja vas — Podkoren na Podkorenskem sedlu.

V pogodbi je določeno, pet vrst obmejnih izkaznic in sicer: 1. izkaznica za dvolastnike (Doppelbesitzerbescheinigung), 2. obmejno potrdilo (Grenzbescheinigung), 3. obmejna izkaznica (Grenzkarte), 4. izkaznica za prehod meje (Grenzübertrittskarte), 5. prehodna izkaznica (Durchgangsschein).

Izkaznice, ki so omenjene pod t. 1., 2., 3. in 5. morajo potrditi tudi jugoslovanske oblasti. Izkaznico pod t. 4. pa v nujnih slučajih izdaja policijski komisariat v Beljaku ter žandarmerijske postaje v Rikarji vasi, v Področici, Slovenjem Plajberku, v Beli, Pliberku in Labudu. Taki nujni slučaji so n. pr. težka bolezen sorodnikov, nesreča, smrt, pogreb, živinozdravniška pomoč, tehtanje živali, zaskočenje živali itd.

Dvolastniško izkaznico morejo dobiti lastniki takih zemljišč, ki so na obeh straneh meje ali ki so preko meje, toda v obmejnem pasu. Izkaznico dobijo družinski člani in delavci dvolastnika ali pa najemniki in njegovi delavci. Obmejno izkaznico dobijo lastniki živali, ki jih hočejo gnati preko meje; pastirji in planšarji; osebe, ki imajo pravico paše preko meje; gozdni delavci in ogeljarji, ki delajo preko meje; zdravniki, živinozdravniki in babice in vozniki oz. vozači, ki omenjene osebe zaradi izvrševanja službe prevažajo preko meje. — Prehodne izkaznice dobijo lastniki, najemniki ali uživalci in njihovi družinski člani ter delavci, ki morejo do svojih zemljišč na tej strani priti najlažje po poti ali cesti, ki pelje na drugi strani meje. Točnejša pojasnila je mogoče dobiti pri občinskih uradih, žandarmerijskih postajah in okrajnih glavarstvih v obmejnem ozemlju.

Lastnikom obmejnih izkaznic je dovoljen prehod preko meje v naslednjem dnevnem času: v mesecih januar in december v času od 8. do 16. ure, v mesecih februar in november od 7.30 do 17. ure, v mesecih marec in oktober od 7. do 18. ure, v mesecih april, avgust in september od 5. ure do 19.30 in v mesecih maj, junij in julij od 4. do 20. ure. — Dvolastniki, katerih zemljišče je presekano po meji, smejo preko meje na svojem zemljišču in ni treba hoditi preko uradno določenih obmejnih prehodov. Vendar ne smejo preko svojega zemljišča v notranjost obmejnega pasa. To velja tudi za njihove delavce.

Si koroški patriot! Pij Schleppe povsod

Varujte se požara!

Škoda, ki jo vsako leto povzročijo požari, gre v milijone. Vse te milijone bi si mogli prihraniti in bi jih mogli bolj koristno uporabiti, ako bi požare pravočasno preprečili. Dokazano je namreč, da je vsaj eno tretjino vseh požarov zakrivila malomarnost. Ker povzročajo požari vsako leto tako veliko materialno pa tudi kulturno škodo in povzročijo večkrat tudi človeške žrtve, je določeno, da zastopniki oblasti oziroma zavarovalnih zavodov pregledajo vsako tretje leto vsa poslopja, vsako leto pa na prave, kjer je ogenj posebno nevaren.

K omejitvi požarov v veliki meri pripomorejo prostovoljne požarne brambe, organizacije gasilcev, katerih je na Koroškem 420. Poleg tega ima na Koroškem še 30 večjih podjetij lastne gasilske organizacije in mesto Celovec ima poklicno gasilstvo. Na splošno moremo reči, da so bile v dve tretjini slučajev gasilne priprave od kraja požara samo 10 minut oddaljene in je bilo zato mogoče tudi hitro pomagati. Seveda pa je v večjih mestih, kakor v Celovcu in v Beljaku, pomoč še hitrejša kakor pa na podeželju. Tam je navadno največja zamuda pa tudi zato največja škoda zaradi tega, ker dobijo gasilci prepozno obvestilo. Večkrat zakasnjeno pomoč na podeželju tudi

slabe dovozne poti. Na splošno pa moremo reči, da je v gosto naseljenih krajih večje število požarov, toda škoda je razmeroma mala. Nasprotno pa je v redko naseljenih krajih manj požarov, toda škoda navadno večja. Tako povzroči vsak požar v Celovcu povprečno škodo od 5.000 do 8.000 šilingov, v Beljaku do 10.000 šilingov, na podeželju pa 40.000 do 60.000 šilingov.

V letu 1952 je pogorelo na Koroškem 239 poslopij, 99 notranjih ureditev in 20 avtomobilov. V 100 slučajih so bili uničeni vsi poljski pridelki in večje zaloge pri kmetih, vsled ognja je poginilo 273 živali, 64 gozdnih požarov pa je povzročilo večjo škodo v gozdovih. Skupno je bilo javljenih 493 požarov, od teh 201 v kmetijstvu in 129 v obrti, ostali pa v zasebnih stanovanjih. Skupna škoda je dosegla 33 milijonov šil.

Kljub tej veliki škodi pa so se rešili gasilci v preteklem letu vrednosti v vsoti 42 milijonov šilingov. To se je posrečilo ob izredni požrtvovalnosti gasilcev, ki so postavili v nevarnost tudi lastno življenje. Povprečno umrjeto v plamenih vsako leto dva gasilca, 100 pa jih je resneje ranjenih. Zato je upravičena zahteva, da dobijo gasilci tudi boljše socialno zavarovanje.

Gorske občine

Finančni zakon za leto 1952 določa, da sme biti v gorskih občinah doklada na zemljiški davek največ 300 odstotkov, medtem ko je v dolinskih občinah dovoljena doklada k zemljiškemu davku na 400 odstotkov.

Poseben odlok finančnega ministrstva določa tudi, katere občine veljajo kot gorske občine in katere kot dolinske občine. Na Koroškem je naštetih 134 občin kot gorske občine. V tem seznamu pa manjkajo nekatere občine, ki bi jih tudi z vso pravico mogli smatrati kot gorske občine. Zato je Kmetijska zbornica poleg teh 134 občin predlagala še 64 občin, ki naj bi tudi veljale kot gorske občine.

V južnem delu Koroške so našteje v omenjenem odloku finančnega ministrstva kot gorske občine sledeče:

Bela, Bekštanj, Bilčovs, Bistrica v Rožu, Borovlje, Dholca, Djekše, Globasnica, Gozdanje, Hodiše, Kotmara vas, Libeliče, Libuče, Medgorje, Radiše, Sele, Slovenji Plajberk, Smerče, Šmarjeta v Rožu, Zgornja vesca, Zihpolje.

Ves gradbeni material

izolirne prevleke, cement
in durit proizvodi, stavbno železo in drugo

Franz Napotnik

trgovina z železnino in barvami

Celovec, Priesterhausg. 24, telefon 34-47

Dostavlja z lastnim avtom

Gospodarstvo se spreminja s politiko

Vsi se še spominjamo, s kakim navdušenjem so pred leti jugoslovanski kmetijski strokovnjaki (in za njimi koroški plačanci) trdili, da so pravilne v kmetijstvu samo pridobitve in ugotovitve sovjetskih kmetijskih strokovnjakov. Vse, kar je prišlo iz Amerike, je bilo brez vrednosti. Danes pa je spet narobe: vse, kar ugotovijo sovjetski znanstveniki in praktiki, je brez vrednosti in škodljivo.

Tako so sedaj sklenili jugoslovanski kmetijski strokovnjaki, da v jugoslovansko kmetijstvo vpeljejo hibridno koruzo. Ta odločitev predstavlja eno najvažnejših odločitev proti trditvam sovjetsko-komunističnih znanstvenikov, pomeni zavrnitev trditve ruskega genetika Lisenka. Doslej so jugoslovanski kmetijski strokovnjaki priznavali ugotovitve Lisenka, s tem pa so onemogočili povečanje pridelkov, ki so mogoči s hibridno koruzo. Ta pa prihaja iz Amerike. Tam so vzgojili to vrsto koruze z uporabo Mendelovih zakonov o podedovanju lastnosti. Te zakone pa so zavrgli leta 1946

v Sovjetski zvezi in so jih nadomestili s teorijami Lisenka. Isto so napravili tudi v Jugoslaviji. Vse to zato, da bi podprli marksistično-komunistične trditve o podedovanju pridobljenih lastnosti (pri človeku, pri živali in pri rastlinah).

Za letos je naročila Jugoslavija v Ameriki že 400 ton semen ameriške hibridne koruze. Razen tega pa je naročila Jugoslavija še 31 bušljev različnih sort ameriške hibridne koruze za svoje kmetijske poskusne postaje. Po mnenju jugoslovanskih kmetijskih strokovnjakov bi bilo mogoče z ameriško hibridno koruzo povečati pridelke v petih do osmih letih za 20 do 30 odstotkov.

Vse prednje poročila beograjski dopisnik ameriškega lista „New York Times“ z dne 23. aprila t. l. To povemo „Brez-vestniku“, ako bi mu v prednjem poročilu kaj ne ugažalo, da se obrne na pravi naslov. „Naš tednik“ namreč tega poročila v Ameriki ni naročil, kakor bi v svoji brez-vestnosti mogel mogoče spet trditi „Brez-vestnik“.

Našim gospodinjam

Naše stanovanje

Stanovanje, v katerem prživimo večji del svojega življenja, je odvisno od toliko okolnosti, da je skoraj nemogoče dati v vsakem pogledu pravo sliko. Če živi človek v mestu, mora biti glede stanovanja skromen, ker so stanarine visoke. Na deželi imamo več prostora in za stanovanje manj izdatkov.

Kadar izbiramo stanovanje, moramo paziti na to, da bo suho, sončno, zračno in svetlo. Sonce je največji sovražnik bakterij! Pregovor pravi: Kjer ni sonca — tja prihaja zdravnik! Tudi čist zrak je za človeško zdravje velike važnosti. Kjer ga primanjkuje, vidimo blede lica. Kjer je le mogoče, se ogibljimo tovarn, ki z dimom, prahom in sajami zastrupljajo zrak. Hiša, v kateri stanujemo, naj stoji tako, da ima stanovanje dovolj sonca. Boljše je stanovati višje, kjer smo zavarovani pred vlago in prahom. Stanovanje moramo vedno dobro zračiti, za to nam služijo velika okna; s tem se stene suše — suhi zidovi imajo polno luknjic, skozi katere se menja zrak. V vlažnih zidovih so te luknjice zaprte. Taki zidovi so škodljivi zidovju in obleki, najbolj pa zdravju. V vlažnem stanovanju nas napadajo različne bolezni, celo nalezljive. Po pravilih bi se ne smeli vseliti v nova stanovanja, dokler niso suha. Pregovor pravi: Prvo leto vseli prijatelja, drugo sovravnika in šele tretje leto se vseli sam!

Stanovanje mora biti primerno veliko. Čim večja je družina, tem več naj ima stanovanje prostorov. Tesno stanovanje slabo vpliva na človekovo razpoloženje. Tudi okolica je velike važnosti. Najbolje je, da ima hiša vrt ali nekaj dreves.

Tudi skromno stanovanje se da urediti tako, da se v njem prijetno in udobno živi. Vedno mora biti čisto. Stanovanje odkriva gospodinjin osebni okus. Zato ga urejajmo zelo pazljivo.

Odstranimo od bližine hiš vse, kar kviri zrak.

Razmeroma največ časa preživimo v

spalnici, zato naj bo ta dovolj velika, svetla, suha in zračna, obrnjena proti soncu — vzhodu. Stene naj bodo svetlih barv, veliko okno naj bo odprto soncu in zraku.

V spalnici naj bodo res samo najpotrebnejši predmeti. Posteljo postavimo na svetel prostor, po možnosti prosto. Ako jo moramo postaviti k steni, se ogibljimo zunanjih in vlažnih sten. — V posteljo položimo najpreje deske; na teh je žičnata mreža, vzmetnica ali slamnica. Da se žimnica ne kviri in ne praši, položimo čez njo vrečevino ali kako drugo blago. Blazine polnimo s perjem ali žimo. Pernice naj imajo le stari in bolehní ljudje. Odeja mora biti topla in mehka. V navadi so prešite odeje iz vate ali volne (kovtri). Da se prehitro ne zamažejo, pripnemo na nje gornje rjuhe. Dobra postelja je potrebna, da se človek odpočije in nabere novih moči za prihodnji dan. Spalna srajca varuje posteljnino in dnevno perilo. — Nočne omarice so pripravne, vendar ne neobhodno potrebne. Nikakor pa ne smejo služiti za shranjevanje umazanega perila. V omari za perilo naj vlada red. V spalnici naj bo še miza s stoli in umivalnik. Slike obešamo na osvetljene stene; ogledalo pa na temne.

Cvetlic naj bo v spalnici malo, ponoči nič, ker vdihavajo v temi za nas potrebni zrak, to je kisik. Najboljši je počitek v temi, vendar naj bo luč vedno pri rokah. Petrolejka in sveče pokvarijo zrak.

Peč naj bo v vsaki spalnici, kuri pa le ob bolezni, starim ljudem in dojenčkom. Zdravi ljudje naj spe v nezakurjeni sobi.

Zavese naj ne zabranjujejo soncu in zraku dostopa v sobo, zato ne smejo biti pregošte. Čim preprostejše so, tem manj se nabira prah na njih, tem lažje se perejo. Isto velja za posteljno pregrinjalo in razne prtiče.

Nezdravo je, da spita dve osebi skupaj v eni postelji. Zlasti bi ne smeli spati otroci skupaj z odraslimi. Bolje je počivati na vreči ličkanja kot pa vdihavati izrabljeni zrak človeka, s katerim spiš.

Nizozemsko perutnistvo

Na nizozemske rejce perutnine, ki so bili na študijskem potovanju v Združenih državah, so napravile sodobne ameriške metode in reji in trgovini s perutnino velik vtis in to kljub temu, da slovi Nizozemska kot starodavna perutninarska dežela. V raznih pogledih uvajajo zdaj to, kar so koristnega videli.

Večjo važnost kot do zdaj bodo polagali na selekcijo plemenskih petelinov, v glavnem so se odločili za belo Leghorn vrsto, seveda se svoji domači nizozemski kokoši niso odpovedali.

Spremenili bodo tudi svoja stara naziranja glede kokošnjakov in bodo zlasti opustili dosedanje male kokošnjake. Le v velikih in zračnih kokošnjakih se lahko skrbi za dobro ventilacijo in zdravstvo.

Razširjajo uporabo umetne svetlobe, ki ustvarja občutek sončne svetlobe, v kateri se kokoši odlično počutijo in nesejo več jajc. Tudi mlade kokoši bodo zdaj imele to pobudo.

V trgovini bodo uvedli razne ameriške metode, ki so se obnesle. Številni trgovci na veliko so začeli pakirati jajca v lične

kartone, ki so zelo prikladni in vabljeni za kupca. Poostriili so tudi kontrolo jajc.

PRIDELKI KORUZE

Po podatkih ameriškega kmetijskega ministrstva bo letošnji svetovni pridelek koruze dosegel predvidoma 142 milijonov ton. Po teh cenitvah bodo letošnji pridelki višji od lanskih za povprečno 9 milijonov ton.

VEČJA PROIZVODNJA — BOLJŠE ŽIVLJENJE

Statistični podatki, ki jih je objavilo pred kratkim ameriško ministrstvo, dokazujejo, da je življenjski standard delavstva v neposredni zvezi s povečanjem proizvodnje. Po teh podatkih imata danes v Ameriki dve tretjini družin telefon, 71% družin ima stroje za pranje, 80% hladilne omare, 55% sesalce prahu, 96% radio-aparate in 50% sprejemnike za gledanje na daljavo. Zasebniki imajo 44 milijonov avtomobilov. Po drugi svetovni vojni je bilo zgrajenih 9 milijonov stanovanj in za potovanje v državi sami in v inozemstvu izdajo Amerikanci letno 12 oz. 1.4 milijard \$.

DARILNE PAKETE

ZA JUGOSLAVIJO

živila, tehnične predmete (šivalne stroje, radijske aparate, kolesa, štedilnike itd.), harmonike, tekstilno blago itd. razpošilja najhitreje in najbolj zanesljivo

INTEREXPORT — TRST

BREDARUS - MIKULETIĆ & MILAN BJELICA-ŽIVKOVIĆ

Pošiljamo samo kakovostno prvovrstno blago po nizkih cenah in jamčimo za vsako pošiljko

Obrnite se osebno ali pismeno na našega zastopnika za Avstrijo:

DIPL.-ING. LAMBERT MURI

CELOVEC-KLAGENFURT, VIKTRINGER RING 26

Telefon 43-58

Zahtevajte brezplačne cenike! — Pozor na prilogo v prihodnji številki „Našega ted.“.

Naznanjamo žalostno vest, da je v Lučanih na Štajerskem po kratki bolezni umrla v ponedeljek, dne 11. maja 1953, posestnica pd. Herklove kmetije, gospa

Julijana Gril

Slovenski bogoslovci na Koroškem jo bomo ohranili kot našo veliko dobrotnico v trajnem spominu. Njene duše se bomo spominjali v svojih molitvah in pozneje kot duhovniki pri sv. daritvi.

Slovenski bogoslovci v Celovcu.

Magistrat deželnega glavnega mesta Celovec
Mag. — odd. 3 B — v samostojnem delokrogu
R A Z G L A S

Letošnji pomladanski sejem bo v ponedeljek, dne 18. maja 1953. Kramarski sejem bo na Novem trgu, v poštni ulici in na vzhodni strani benediktinskega trga. Istega dne bo na Geyerjevem nasipu živinski sejem.

Pismene prijave za udeležbo na kramarskem sejmu je treba oddati do 13. maja 1953 pri mestnem tržnem uradu, Schlachthofstrasse 7. Pozneje došli prijav ne bo več mogoče upoštevati.

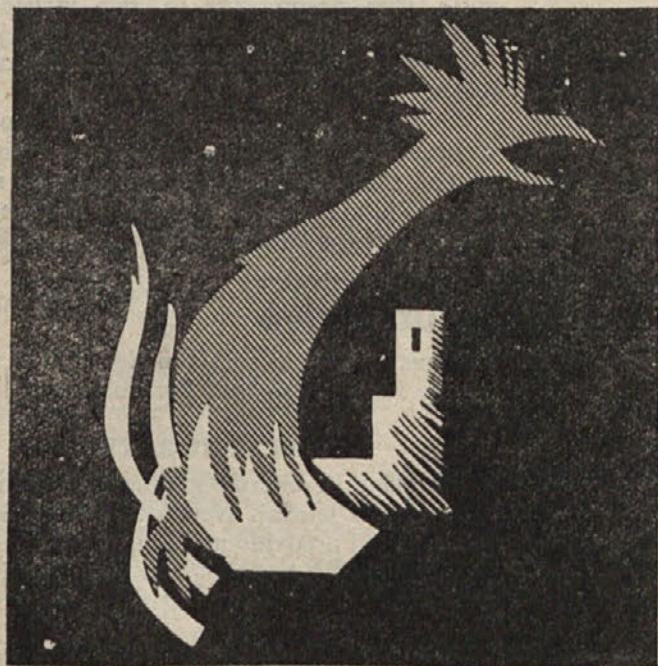
Razdelitev prostorov bo v nedeljo, dne 17. maja 1953, ob 17. uri na Novem trgu. Z neprevzetimi prostori razpolaga tržni urad. Stojnice se ne dodeljujejo.

Najlepše darilo
FOTOGRAFIJE OD BIRME
ob binkoštnih praznikih od 7. do 17. ure

Foto Tollinger

CELOVEC, Alter Platz 31
Slike za legitimacijo ekspresno

PREPREČITE POŽARE

SKRbite za ZAVAROVANJE

KOROŠKI TEDEN ZA VARSTVO PRED
OGNJEM

Glasba - pihala - note -
gramofonske plošče. Naj-
večja izbira. Nizke cene.
Musik-
haus Hergeth
Celovec, Burggasse 23

POZOR! Takoj na prodaj lepa hiša, hlev in vrt v Večni vasi pri Globasnici. Cena razmeroma nizka (S 20.000). Prijave poslati na: Blaž Kordeš, Jaunstein 4, pošta Globasnitz ali na upravo „Našega tednika“.

Dežna oblačila vseh vrst za otroke in odrasle najcenejše pri strokovnjaku GUMMIHAUS Wiedner, Celovec, Bahnhofstrasse 33.

Vrtno pohištvo, ležalni stoli, krtače, metle, pletena roba najcenejše pri KORENJAK, Celovec, Benediktinerplatz.

Akumulatorje za traktorje in avtomobile dobavlja Weiser v Celovcu-Klagenfurt, Paradeisergasse 10.

Fotografski in kino-aparati ter ves pribor pri FOTO-KOFLER, Beljak, Bahnhofstrasse 15.

Harmonij, 12 registrov, na prodaj. Izdelek firme v Št. Vidu pri Ljubljani, skoraj nov. Vprašanja pod „najboljša kakovost“ na upravo lista.

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT

Prechtl

Predstave ob 16.00, 18.15 in 20.30
Od 15. do 21. V.: „Dorothee“

Stadttheater

Predstave ob 16. in 18. uri, ob po-
nedeljkih tudi ob 20. uri.Od 15. do 21. V.: „Ein Amerikaner
in Paris“

Ikon-Filmsko gledališče v Pliberku

Od 16. — 17. V.: „Alm an der
Grenze“Dne 20. V.: „Die drei Dorf-
kavaliere“

Was drin ist im Linde
das gibt er auch her
und willst Du ihn stärker
dann nimm einfach mehr

Warmüth

ZA BINKOŠTI

ZA GOSPODE

Delovne obleke od	280.—
Modne obleke od	390.—
Športne obleke od	448.—
Kamgarn obleke od	590.—
Import kamgarn obleke	695.—
Gabardine obleke	679.—
Ia-cord obleke	882.—
Štajerske obleke	348.—
Koroške obleke	590.—
Športni sakoji od	220.—
Hlače amerajon, dolge	120.—
Hlače gabardine, modne	197.—
Hlače navadne	88.—
Plašči iz balonske svile	298.—
Hlače poletne, kratke	53.50
Modne srajce	43.40
Oxford delavske srajce	39.—
Svilene polo-srajce	52.90
Hämmerle športne (Buch) srajce	58.50
Modni telovniki, barvasti	26.—
Charmeuse spodnje hlače	17.90
Kratke nogavice, pisane	8.30

Nočne srajce od	39.—
Gumijasti pasovi	12.80
Modrčki	5.60
Svilene nogavice od	9.80
Nogavice, levo pletene	17.80
Nylon nogavice	26.40
Perlon nogavice	26.90
Kratke nogavice	5.40
Predpasniki z naramnicami, pisani	16.50
Klotasti predpasniki	18.50
Naglavne rute, od	8.70
Georgette rute	12.90
Kapri rutice	4.80
Žepni robci	1.60
Pralno blago od	9.70
Vistra blago za obleke, vzorčasto od	10.60
Poletno blago od	12.20
Shantung iz umetnih vlaken	12.70
Zephir blago za dečve	11.30
Blago za predpasnike, pisano	8.50
Svila za obleke, vzorčasta	17.—

ZA DAME

Balonski plašči od	288.—
Štajerski kostumi od	398.—
Športni kostumi	476.—
Gabardine kostumi	598.—
Športna krila	59.—
Modne bluzice, barvaste	25.80
Kuli jopice, barvaste	62.30
Poletna krila, pisana od	29.80
Poletne obleke od	57.50
Garniture perila	15.60
Spodnja krila od	19.50
Ripp hlače	7.80

ZA OTROKE

Otroške obleke, vel. 3 od	170.—
Otroške hlače vel. 3 kratke	29.80
Hlače iz žameta vel. 3 kratke	85.—
Knickerbocker vseh velikosti 3 do 12	49.90
Hlače iz lodna, kratke vel. 3	43.40
Navadne modne hlače, dolge, vel. 3	65.—
Otroške srajce polo vseh vel.	17.90
Pleteni jopiči vel. 4 do 12	29.90
Dekliške oblečke vel. 6	35.—
Spodnja krila Charmeuse, barv. in bela s čipkami vseh velikosti	15.60
Macco hlače, barvaste	7.80
Otroške nogavice bele in barvaste od	6.30

Vsak nakup pri nas pomeni prihranek!

NAJBOLJ OBISKANA TRGOVSKA HIŠA NA KOROŠKEM

Dietmar Warmüth & Co.
BELJAK — HAUPTPLATZ 22

Staroznana slaščičarna, lectarija in svečarna

Mühlbacher (lastnik E. in M. Gasser)

CELOVEC, VÖLKERMARKTER STRASSE 7

more zdaj pozdraviti svoje odjemalce v novih, razširjenih prostorih.

Slaščičarna v novih prostorih

Naši bralci kot vsi drugi gotovo že dolga leta poznajo lectarijo MÜHLBACHER v Celovcu na Velikovski cesti v hiši, poznani pod „Zur Krone“. Kot v vrsto drugih trgovin v tem delu mesta zahajajo po opravkih iz velikovške strani. Bivša mala, simpatična slaščičarna je dobila sedaj času in potrebam primerno lice. Novi zet, ki je prišel v družino — g. E. GASSER — je dal lokal razširiti in mo-

derno polepšati, toda v okusni preprostosti, da se bo v njem tudi skromen deželan domače počutil. K slaščičarskemu oddelku spada tudi svečarski. Podjetje je zelo zmogljivo in nudi v svoji stroki veliko izbiro različnih izdelkov. Čitateljem priporočamo obisk.

Poceni prodaja po globoko znižanih cenah
J. HEGENBART, Celovec, Villacher Str. 9